

Šibenski list

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 480 — GOD. X

ŠIBENIK, 29. STUDENOGA 1961.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

ZEMLJA LJUDSKOSTI I PROGRESA

Ove godine naši narodi proslavljali su veliki praznik 20-godišnjicu onih veličanstvenih dana kada su narodi Jugoslavije, predvođeni Komunističkom partijom i drugom Titom ustali u borbu za svoju slobodu i u toku jedne po heroizmu i naporima nadčovječanske epopeje postavili temelje na kojima je stvorena nova socijalistička zajednica. Zahvaljujući takvoj borbi naših naroda, bilo je moguće da jednog prohladnog novembarskog dana, prije 16 godina, Ustavotvorna skupština usvoji Deklaraciju kojom se »... Demokratska Federativna Jugoslavija proglašuje Narodnom Republikom pod imenom Federativna Narodna Republika Jugoslavija«. Tim jednostavnim riječima pravno je ozakonjeno ono što je višegodišnjom borbom stvoreno. Tim riječima počela je da živi Republika Jugoslavija.

Danas slavimo još jedan rođendan naše Republike. Ali ne — jedan u nizu, ne — jedan kao i ostali. Naša Republika takve rođendane nije imala. Svaki je bio svojevrsan, svoj, neponovljiv. U svakoj godini svoga života Republika nas je obradovala nečim novim i ljepšim. A zajedničko je bilo samo to da je svaki označavao korak dalje u progresu.

Rođena u vatri borbe, već prvi rođendan je slavila u grču obnove, u pobjedama izgradnje. U drugoj godini donijela je Petogodišnji plan, trećem rođendanu pečat je dao V kongres Partije. I tako redom. Svaki je bio puniji, bogatiji, radosniji.

Danas naša Republika ima 16 godina. Mlada je. Ali se zrelost ovdje ne mjeri godinama. Mnoge zemlje duže žive, ali još nisu uspjele da uzviknu: »fabrika radnicima!«, još nisu naučile da u sveske svojih zakona ispišu slova: »Raspodjela prema radu«, još nisu stigle da na svoj barjak istaknu riječi: »Neposredna demokracija«. Druga su mjerila ovdje potrebna — mjerila humanosti i napretka.

Evo, navršava se još jedna godina naše Republike. Što je u toj godini ona dala nama i mi njoj?

Tek je ušla u 16 godinu, a morala je da kaže: godinu dana sam preskočila — Petogodišnji plan je ispunjen za četiri godine. A to je značilo: dva i po puta već nacionalni dohodak nego prije rata, četiri i po puta jača industrija, 60% povećana poljoprivredna proizvodnja.

Tu se, naravno, nije stalo. Donijet je sljedeći, novi Petogodišnji plan za period 1961—1965. godine. U njemu je zapisano: za pet godina nacionalni dohodak povećat će se za 70%. I redale su se cifre: umjesto sadašnjih 9,3 milijarde kilograma — česova, 1965. godine proizvesti će se 17,5 milijardi, umjesto sadašnjih 7.500 traktora proizvesti će se 22.000, umjesto 35 hiljada tona bakra 77.000, zatim 500 hiljada novih stanova, blizu četiri milijuna kvadratnih metara nove školske površine... I tako redom.

Ali se znalo; uporedo sa razvojem proizvodnih snaga unapređujemo i socijalističke društvene odnose. Socijalizam i jeste najprogresivniji i najhumaniji do sada poznati društveni sistem, upravo po tome što je u središtu njegove pažnje — čovjek, što se kroz tu žižu prelamaју sva naša nastojanja. U ovoj godini naše Republike donjete su mjere koje su imale za cilj da dalje u savršene privredni sistem, da unaprede društvene odnose. Tim izvanredno značajnim mjerama još punije i dosljednije je istaknut osnovni demokratski princip u socijalističkim društvenim odnosima: pravo radnih ljudi na raspodjelu dohotka prema radu. Rad postaje osnovno mjerilo svih ljudskih vrijednosti.

U ovoj, šesnaestoj godini Republike, izvršene su opsežne pripreme za donošenje jednog od najljepših dokumenata Republike — novog Ustava, koji će svakako označavati novu etapu razvitka

ZAVNOH

U IZGRADNJI DRŽAVNE VLASTI NOVE JUGOSLAVIJE, PORED STVARANJA PRVE NARODNE VLADE NA II ZASJEDANJU AVNOJ-a, VRLO JE VAŽNU ULOGU NA PODRUČJU NAŠE REPUBLIKE IMAO ZAVNOH — ZEMALJSKO ANTIFAŠISTIČKO VIJEĆE NARODNOG OSLOBODENJA HRVATSKE GODIŠNJICA REPUBLIKE

Stalni razvoj narodnooslobodilačkog pokreta i borbe i izgradnja organa narodne vlasti, čiji najviši izraz je bilo Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije, stvorili su u 1943. godini potrebu da se i u pojedinim našim pokrajinama formiraju vrhovna predstavnička tijela političkog karaktera kao, u toj situaciji, najpotpuniji tumači narodne volje.

Prvi koraci u tom pravcu poduzeti su u Hrvatskoj početkom marta 1943. U ličkom selu Ponoru osnovan je Inicijativni odbor Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske.

Nakon tih priprema osnovano je 13. i 14. juna iste godine, na vijećanju u Plitvicama, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske (ZAVNOH). Tako su na temelju načela samoodređenja naroda predstavnici hrvatskog naroda, predstavnici Srba u Hrvatskoj i predstavnici nacionalnih manjina stvorili svoje političko narodno predstavništvo.

Poslije kapitulacije Italije ka-

da se ustanak u Hrvatskoj snažno raspalmsao i kada su se gotovo cijela Dalmacija i Istra, Hrvatsko primorje i Gorski kotar digli na oružani ustanak, ZAVNOH je donio odluku da se Istra i otoci koji su na osnovu Rapalskog ugovora bili u posjedu Italije, ujedine sa slobodnom i demokratskom Hrvatskom. Time je bila ispravljena nepravda nanesena našim narodima prije 22 godine.

Na Drugom zasjedanju održanom u Plaškom od 14. do 16. oktobra 1943. vijećnici ZAVNOH-a raspravljali su o budućem uređenju oslobođene Jugoslavije i državnopravnom položaju Hrvatske u njoj. ZAVNOH je jednodušno izrazio želju hrvatskog, srpskog i manjinskog stanovništva Hrvatske da se jugoslavenska država nakon oslobođenja izgradi na federativnom principu ravnopravnih saveznih zemalja, od kojih će jedna biti Hrvatska. Ove odluke potvrđene su na Drugom zasjedanju AVNOJ-a.

Treće, najvažnije zasjedanje ZAVNOH-a održano je u Topu-

(Nastavak na 2. strani)

socijalističkih društvenih odnosa, koji će značiti novu afirmaciju socijalističkog čovjeka i njegovih prava.

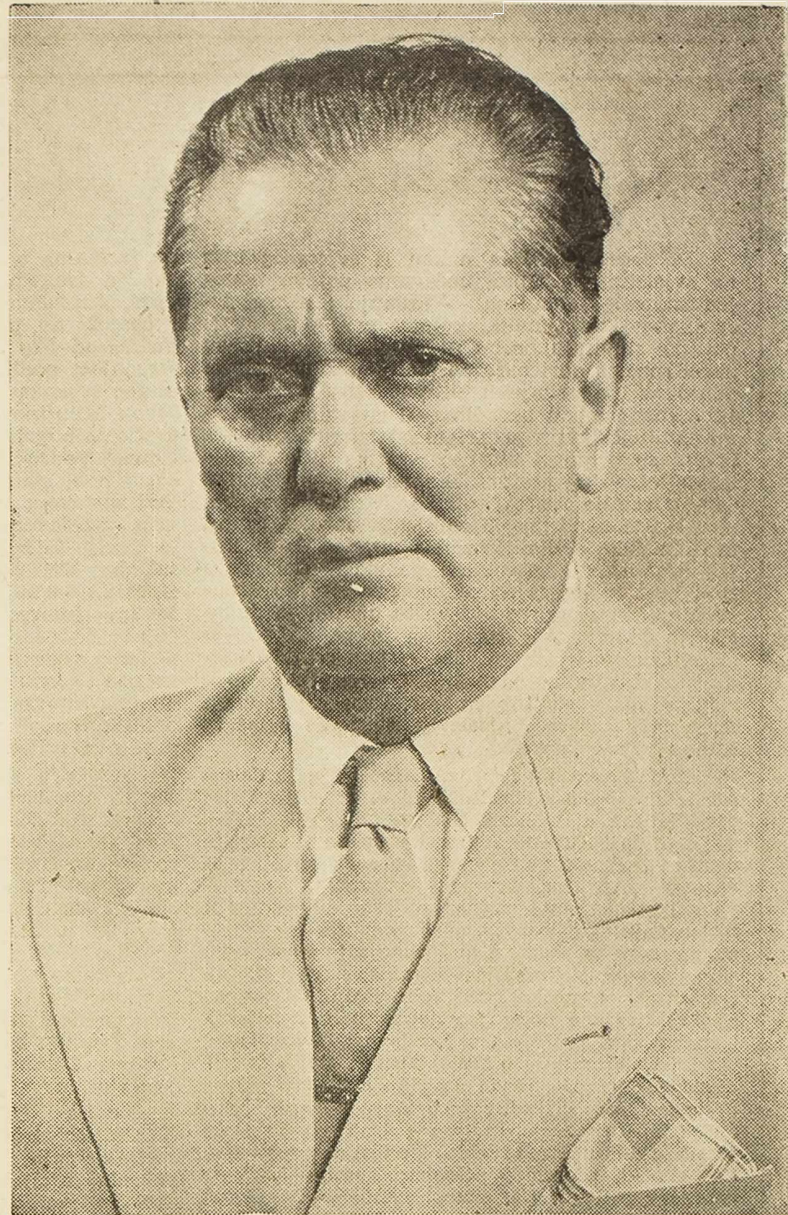
U šesnaestoj godini naše Republike, u njenom glavnom gradu, održana je i Beogradska konferencija šefova država i vlada izvanblokovskih zemalja — najveća manifestacija mira, saradnje i koegzistencije. Iz glavnog grada naše Republike još jednom su upućene čovječanstvu poruke mira, apeli za svestranom i ravnopravnom saradnjom među narodima, zahtjevi za okončanje hladnog rata, za obustavljanje trke u naoružanju, koja svijet vodi nuklearnoj katastrofi. Kroz Beogradsku konferenciju govorio je čitav miroljubivi svijet.

Da ne ređamo dalje. Jer nabrajati — značilo bi govoriti o našim fabrikama, komunama, školama, ustanovama itd. — o svemu gdje živi i gdje upravljaju radni ljudi naše socijalističke zajednice. Jer sve to čini sadržinu i smisao naše Republike.

Plodonosna je bila šesnaesta godina naše Republike. Velika po ostvarenom, značajna po započeto. Danas se ne može za nju ponoviti ono što je govoreno juče, niti će se sutra moći kazati ono što govorimo danas. Jer Republika naša u stalnom je kretanju naprijed, u osvajanju novog, u prevazilaženju dostignutog.

Na svoj rođendan naša Republika ne gasi rođendanske svjetlice. Ona pali nove baklje koje osvjetljavaju put ljudskosti i progressa, put socijalizma.

Milan Vukos

PREDSJEDNIK REPUBLIKE JOSIP BROZ TITO

Sa prve sjednice Ustavotvorne skupštine

HISTORIJSKI DAN

Tek što je prošla ponoć, na pomolu novog, historijskog dana, 29. novembra 1945. odjeknulo je skupštinsko zvono. Novozabrani narodni poslanici Ustavotvorne skupštine okupljali su se u dvorani, kako su imale da se održe samo prethodne sjednice domova radi obavljanja poslije izbornih poslova, galerije su bile prepune građana. Isto takoj diplomatske lože. Osim domaćih, tu su i mnogobrojni inostrani novinari. Cio svijet je tih dana gledao u Beograd, jer Jugoslavija prva od zemalja oslobođenih od fašizma postavlja temelje svog novog državnog uređenja.

Jutarnja izdanja listova donijela su izvještaje o prvom sastanku Ustavotvorne skupštine. Moj reporterski izvještaj počinje ovako:

»Noćas, u slobodnom glavnom gradu nove Jugoslavije, sastali su se predstavnici naroda u Ustavotvornoj skupštini da ozakone volju naroda, izraženu prije dvije godine u Jajcu, volju naroda manifestiranu kroz četvorogodišnju borbu i slobodno izraženu na izborima 11. novembra glasanjem za Narodni front».

U 13.50 sati, istog dana, do-
movi Ustavotvorne skupštine

ponovo su se sastali. U oba doma narodni poslanici iz Srbije podnijeli su prijedlog da se proglasi Federativna Narodna Republika Jugoslavija. Njihovim prijedlozima pridružili su se predstavnici svih naroda Jugoslavije. U Skupštini naroda podnosilac prijedloga dr Siniša Stanković je rekao:

»Smatram da u ovom svečanom trenutku nije potrebno davati nikakvo naročito obrazloženje ovom prijedlogu. Prihvatajući ovaj prijedlog, Skupština naroda u suštini potvrđuje ovu veliku stvarnost koju su bor-

bom naši narod iskovali svojim rukama i životima za ove godine».

U znak jednodušnog odobravanja, poslanici su stajali, burnim pljeskanjem propratili ove riječi. Nekoliko minuta su pozdravljali prijedlog o proglašenju republike, a zatim su svi poslanici poimenično glasali za republiku.

Ista atmosfera i jednodušnost vladali su i u Saveznoj skupštini.

Kad je predsjednik Vladimir Simić objavio da se pristupa pojedinačnom glasanju sa »za« i »protiv«, sekretar je prvo pozvao:

— Josip Broz Tito.
U tom trenutku maršal Tito ustaje, prilazi govornici i glasa za republiku, potpisujući tekst deklaracije. Dok Tito glasa, u dvorani se razliježu ovacije: »Živio drug Tito!« Svi su poslanici, zatim, glasali po abecednom redu.

U oba doma dat je odmor radi prikupljanja poslanika na zajedničku sjednicu. Očekivan je najsvečaniji i najuzbudljiviji trenutak — proglašenje republike. U prepunju dvorani je neopisivo raspoloženje. Pojavio se maršal Tito, a za njim svi članovi vlade. Na predsjedničkom mjestu nalaze se Vladimir Simić, predsjednik Savezne skupštine i Josip Vidmar, predsjednik Skupštine naroda.

Predsjednik Simić je otvorio sjednicu i dao riječ narodnom poslaniku dr Siniši Stankoviću. U svečanosti, dr Stanković je pročitao deklaraciju o proglašenju republike. Poslije uvodnog obrazloženja deklaracija se završavala:

»Demokratska Federativna Jugoslavija je savezna narodna država republikanskog oblika, zajednica ravnopravnih naroda koji su slobodno izrazili svoju volju da ostanu ujedinjeni u Jugoslaviji».

Citanje teksta deklaracije poslanici su prekidali burnim odobravanjem i klicanjem republike. Prolamali su se i aplauzi sa galerija. Svi poslanici i članovi vlade su ustali i dugotrajnim pljeskanjem deklaraciju primaju aklamacijom.

Zatim su stajajući svi zapjevali »Hej Slaveni!«. Pjevali su poslanici, pjevali članovi vlade, pjevao je s njima narod na galerijama.

Predsjednik Simić je objavio jednoglasno usvajanje deklaracije: — Od danas nastaje da živi Federativna Narodna Republika Jugoslavija!

— Živjela prolomilo se gromko cijelom dvoranom.

— Živjela Titova Republika! — jednodušno se ponavlja. Aplauzima nema kraja.

Kada su se manifestacije stišale, nastalo je čestitanje. Titu prvi prilazi Ivan Ribar i Vladimir Nazor. Srdačno se rukuju i ljube. Tito se pozdravlja sa predsjedništvom Ustavotvorne skupštine. Titu prilaze mnogobrojni poslanici. Svima u očima sijaju suze radosnice.

Pred zgradom Narodne skupštine okupile se desetine hiljada građana. Čekaju tu satima. Ne skidaju ogled sa Skupštine U 17.13 sati kroz zvučnike dopire glas:

— Ustavotvorna skupština je riješila i rješava...

— Živjela Federativna Narodna Republika Jugoslavija!

— Otima narod završetak toli-
ko željene i očekivane rečenice Glas iz zvučnika nastavlja:

— Poslanici su jednoglasno...

— Da živi jedinstvo naših naroda! kliču građani.

— Dana u Beogradu...

— Živio 29. novembar!

Proglašenje republike praćeno je gromjavinom topova. Snažni reflektori bacali su svjetlosne mlazove koji su se ukrštali nad skupštinskom zgradom. A na vrhu zgrade razvila se buktinja čiji su titrivi plamenovi predstavljali sve naše narode u poletnom zagrljaju i jedinstvu.

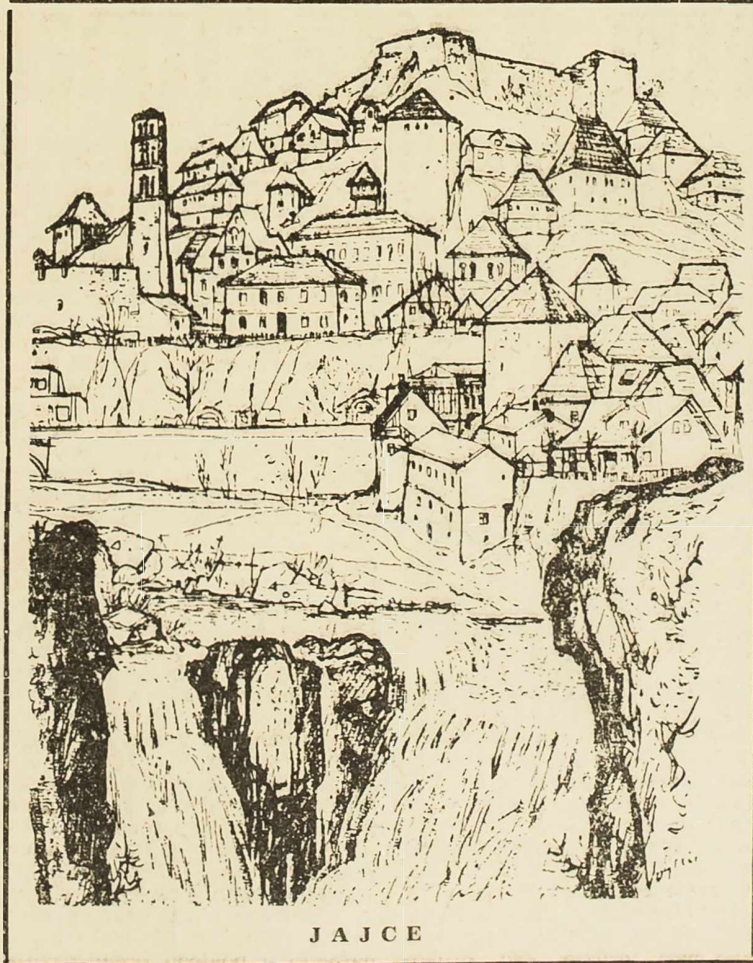
Na izlazu iz Skupštine, uz topovske salve pojavio se Tito, praćen članovima vlade i narodnim poslanicima. Tita je dočekala bura oduševljenja Beogradana. Na poklike građana republički svjetlosnim slovima na zgradi Pošte je ispisano »Narodna Republika«, a na pozdrave Titu zasvijetlilo je »Živio drug Tito!».

Nebo je obasjano crvenim i plavim svjetlosnim zracima. Oni su simbolizirali radost i javljanje novog doba u životu naših naroda.

Toga dana Jugoslavija je ušla u novu epohu svoje historije.

Zivan Mitrović

Čitaocima i suradnicima čestitamo Dan Republike

JAJCE

Jugoslavija u svijetu

Petnaestak godina nakon II svjetskog rata na svjetskoj pozornici uočavamo pojavu novog jedinstvenog fenomena — rađanje i razvoj izvanblokovskih zemalja, koje u prvi plan svoje politike stavljaju borbu za ravnopravnost među narodima, za odricanje od sile u međunarodnim odnosima, za primjenu aktivne miroljubive koegzistencije među narodima. U redovima tih zemalja Jugoslaviji je pripalo istaknuto mjesto. Brojni su primjeri aktivne podrške naše zemlje izvanblokovskoj politici. Putovanja predsjednika Tita u zemlje Azije i Afrike, svesrdna podrška pozitivnim naporima Ujedinjenih naroda, brojni međunarodni kontakti naših političkih i društvenih organizacija, nesebična pomoć nerazvijenim zemljama, podrška narodima za ostvarenje nacionalne nezavisnosti — sve to učinilo je Jugoslaviju jednim od stjeponoša borbe za mir u svijetu, a predsjednika Tita jednim od najistaknutijih državnika današnjice. Izvanblokovske zemlje odale su toj činjenici puno priznanje povjerljivoj upravo Jugoslaviji da bude domaćin njihove prve konferencije.

Nekad zaozla zemlja, Jugoslavija je danas poznata u najudaljenijim krajevima svijeta. Na gradilištima u dalekom Sudanu, Etiopiji, Iraku, na izgradnji čuvene Asuanske brane i mnogim drugim tačkama zemlje gdje se rada novi svijet čuje se riječ jugoslavenskog čovjeka. Jugoslavenski stručnjaci i radnici aktivno učestvuju u mijenjanju lika nerazvijenih zemalja. Pogledajmo samo neke podatke. Jugoslavija je dosad dala samo izvanblokovskim zemljama Azije, Afrike i Latinske Amerike kredite u ukupnom iznosu od 165 milijuna dolara za nabavku industrijskih i energetskih postrojenja, brodova i razne druge investicione opreme u našoj zemlji. Splitsko poduzeće »Pomrad«, jedan od pionira naših radova u inozemstvu, izgradilo je u Siriji poznatu luku Latakiju. Industrija motora i traktora iz Beograda gradi u UAR veliku tvornicu traktora. Zagrebačko poduzeće »Geostrajvanja« izvodi značajne radove na staroj Asuanskoj brani. Stručnjaci ovog poduzeća podigli su veći broj bunara u prijateljskoj UAR. Prve kapi pitke vode u nepreglednim pustinjskim prostranstvima ove zemlje vezane su za ime Jugoslavije. Oko 25 stručnjaka tog poduzeća obavljaju nadzor nad izgradnjom ogromne brane »Berbendi kan«, najvećeg investicionog objekta u Iraku.

Od UAR i Iraka tragovima jugoslavenskih stručnjaka dolazimo u Sudan gdje već rade tvornice metalnih konstrukcija i kože, koje su podigla jugoslavenska poduzeća. U Etiopiji jugoslavenski stručnjaci izvode također značajne radove: dvije hidrocentrale, tvornicu cementa,

na farmama oru traktori jugoslavenskih tvornica. Na drugom kontinentu, u Aziji — slična je slika. Jugoslavenske tvornice dale su opremu i projekt za plinovod Durgapur — Kalkuta u dužini od oko 180 kilometara. Jugoslavenski stručnjaci podižu u Indiji termoelektranu »Brandi«, tvornicu cementa, a beogradsko poduzeće »Ivan Milutinović« izvodi jedan od najvećih investicionih poslova u inozemstvu — nasipa močvarno područje kod Kalkute na kome će niknuti novi stambeni blokovi ovog velikog grada. Pod zastavom Indonezije plove brodovi izgrađeni u jugoslavenskim brodogradilištima, a u planu te zemlje je izgradnja nekoliko tvornica, što će također biti povjerenje našim stručnjacima. U Nepal, Burmi, Cejlonu i drugim azijskim državama interes za radove jugoslavenskih stručnjaka također je ogroman. Ako tim radovima dodamo podatke da Jugoslavija danas ima ugovorene ekonomske odnose sa 64 zemlje i da obavlja trgovinsku razmjenu sa 80 zemalja, onda dobivamo mali ali veoma značajan uvid u naš prodor u svijet.

Suradnja jugoslavenskih političkih i društvenih organizacija sa stranim pokretima i partijama radničke klase ne datira od nedavna. Ona je sastavni dio snažnog djelovanja naše zemlje na širokom međunarodnom planu. Ugled koji Jugoslavija uživa u svijetu dokazuju podaci o razmjeni delegacija i pojedinaca s drugim zemljama. Samo od IV kongresa SSRNJ pa do početka 1960. godine u Jugoslaviji su boravile 22 službene delegacije i 47 delegacija kao gosti Socijalističkog saveza. U istom razdoblju 19 delegacija Socijalističkog saveza i 20 njegovih predstavnika boravili su u većem broju zemalja kao gosti tamošnjih naprednih organizacija i pokreta.

Dodamo li tome da je samo na V kongresu SSRNJ učestvovalo 38 delegacija i predstavnika socijalističkih i ostalih progresivnih partija i pokreta iz cijelog svijeta, te da su u ovoj godini izmijenjene brojne delegacije s inozemstvom, čini čemo do zaključka da za Jugoslaviju i njeno iskustvo postoji golem interes u svijetu.

I tako redom. Međunarodna suradnja omladinskih organizacija na kulturnom polju, brojni sportski susreti i drugi oblici veza sa svijetom, upotpunjuju sliku kakvu je prije dvadesetak godina jedva tko mogao dočarati. Ona je djelo odlučnih boraca za socijalizam i prijateljstvo među narodima, najljepši dar Republici i u ovoj jubilarnoj godišnjici revolucije.

I. K.

Komisija za prijedloge i žalbe građana

pri Općinskom odooru SSRN Šibenik

Današnji život i njegova problematika nameću potrebu postojanja jednog takvog organa pri Općinskom odboru SSRN, koji bi se bavio pitanjima žalbi i pritužbi koje građani upućuju naročito višim organima. Djelovanje komisije za prijedloge i žalbe pri ovom Odboru omogućit će brže rješavanje određenih problema. Osnovna namjena i uloga ove komisije nije u neposrednom rješavanju molbi i žalbi građana, već i da iz prikupljenih podataka uoči probleme svog područja, da ih sistematizira i zauzme određeni stav prema svakom pojedinom pitanju.

Svojom namjenom ova komisija postat će posebna institucija društvene uprave i kontrole. Ona neće biti samo registrator i tumač jedne određene linije ili koncepcije s područja društvene djelatnosti, nego i njen nosilac u zauzimanju određenih stavova, nakon prethodno prikupljenog i provjerenog materijala. Isto tako njeno djelovanje ne bi se smjelo sastojati u tome da sačeka materijal sa strane, već i da sama prati život i rad na određenom području i na temelju toga poduzima odgovarajuće mjere. Prema tome njen zadatak je i preventivnog karaktera.

Slične komisije formirane su već pri Saveznom i glavnim odborima SSRN, pa je u duhu statutarnih obaveza predviđeno da se ista formira i pri ovom Odboru o čemu će uskoro raspravljati i plenum. U vezi s tim pred svim mjesnim organizacijama SSRN postavlja se kao primarni zadatak, da s ulogom i značenjem upoznaju građana svog područja.

J. Ninčić

ZAVNOH

(Nastavak sa 1. strane)

skom 8. i 9. maja 1944. Ono je u skladu s odlukama Drugog zasjedanja AVNOJ-a, zaključilo da se ZAVNOH pretvori u državni sabor Hrvatske, najvišu zakonodavnu i izvršnu instancu. Tako je ZAVNOH postao nosilac suvereniteta naroda i države Hrvatske i izraz tog suvereniteta.

Osim ove najznačajnije odluke ZAVNOH je donio još čitav niz drugih odluka i uputstava. Odlučeno je da dok se ne stvore svi potrebni uvjeti za stvaranje narodne vlade Hrvatske, njene funkcije vrši Predsjedništvo ZAVNOH-a. Pri njemu je stvoren potreban broj odjela za pojedine grane državne uprave. Također su određeni odjelni predstojnici.

Narodnooslobodilački odbori smatrani su i dalje osnovnicom sistema narodne vlasti. NOO-i su bili dužni, najmanje jedanput u dva mjeseca, sazvati zbrove birača i polagati pred njih račune o svom radu. Ukoliko su birači bili nezadovoljni radom odbora oni su na traženje većine biračkog tijela mogli biti opozvani. Narodnooslobodilačkim odborima bila je dužnost da podižu, ujedinjavaju i organiziraju, suradnjom s vojnim vlastima, sav narod na borbu protiv okupatora i njihovih slugu; da organiziraju čvrstu pozadinu i vojnu vezu s Narodnooslobodilačkom vojskom; da podižu borbeni duh poštivosti i discipline. NOO-i su imali i kompetencije sudske vlasti.

Uz Predsjedništvo ZAVNOH-a stvorena je i zakonodavna komisija, čija je dužnost bila da na svoju inicijativu ili na prijedlog Predsjedništva, narodne vlade ili pojedinih vijećnika izrađuje zakonske prijedloge, pre-

tresa ih i daje mišljenje o njima.

Odnosi između hrvatskog i srpskog naroda u Hrvatskoj zasnovani su na potpunju ravnopravnosti, čime je bratoubilačkom ratu bio zadan najteži udarac. Nacionalnim manjinama zagarantirana su sva prava na nesmetan nacionalni život i razvitak. Jednakost svih građana priznata je kao načelo bez obzira na nacionalne, rasne i konfesionalne razlike. Usvojeno je i načelo ravnopravnosti žena i muškaraca. Izbornu pravu vrši se tajnim glasanjem na osnovu općeg, jednakog i neposrednog izbornog prava.

ZAVNOH je proklamirao za dužnost i čast svakog građanina, sposobnog za oružje, da aktivno kao vojnik NOV učestvuje u NOB-i. Izdaja domovine, služnje neprijatelju i špijunaža u korist neprijatelja proglašeni su za zločine koji podliježu smrtnoj kazni, ali nitko nije mogao biti kažnjen bez prethodnog sudskog postupka.

Rad i zaključci Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a toliko su impresionirali članove angloameričke vojne misije pri Glavnom štabu Hrvatske, da su izjavili:

»Činjenica da je vaš slobodno izabrani parlament održao svoje Treće zasjedanje u srcu Evrope okupirane od nacista, na domaćem neprijateljskim topovima, izgleda samo po sebi sjajno utjelovljenje onog duha otpora i odlučnosti, koji je uvijek obilježavao vaš pokret.«

Treće zasjedanje ZAVNOH-a i njegove odluke imale su veliko značenje i utjecaj na daljnji razvoj narodnooslobodilačke borbe u Hrvatskoj. Odluke zasjedanja bile su moćno sredstvo mobilizacije i krupan udarac neprijateljima NOB-e, kako u zemlji, tako i onima u inostranstvu.

S. Lj.

Iz Murtera

Više vidova obrazovanja

U Murteru postoji više vidova obrazovanja pri osnovnoj školi. Mreža školstva je iz dana u dan sve razgranatija bez ijednog dinara ulaganja od strane Narodnog odbora općine. Narodni odbor jedino vodi brigu o normalnom radu redovne Osnovne i Škole učenika u privredi, dok svi ostali vidovi obrazovanja djeluju zalaganjem nastavnog osoblja i samih polaznika. Pored više od dvije stotine daka Osnovne škole i četrdesetak daka Škole učenika u privredi, u večernjim satima dolazi u školu velik broj

polaznici večernje osnovne škole, tečaju njemačkog jezika ili su članovi školske radionice.

Izgleda kao da u Murteru i Betini više nema nijedan omladinac niti omladinka bez završene osmogodišnje škole, jer je ovo već peta generacija polaznika večernje osnovne škole. Preko 150 odraslih osoba steklo je na ovaj način osnovno školsko obrazovanje, nastavilo školovanje ili se pak uključilo u privredu. Napose je velik broj ženske omladine, koja je našla zaposlenje

u gradu ili negdje drugdje u privredi.

Ovu godinu je počeo da djeluje još jedan način školovanja odraslih. Birotehnika iz Zagreba otvorila je u Murteru svoj konzultativni centar opisne ekonomske škole. Nastava se održava tri puta sedmično po četiri sata, teru. 22 polaznika će polagati ispite pred profesorima Ekonomske škole iz Šibenika. U tečaj njemačkog jezika je uključeno 15 polaznika, uglavnom turističkih i trgovačkih radnika. (OJ)

Boravak druga Rade Končara u Šibeniku 1941. godine

Na posljednjim zadacima

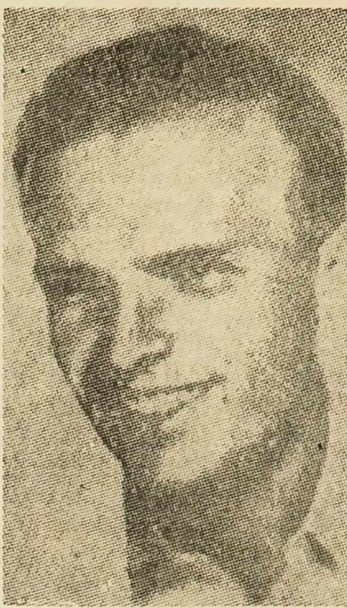
Rade Končar »Brko«, politički sekretar CK KPH i član CK KPJ, boravio je u listopadu i studenom 1941. godine u Dalmaciji, da bi pomogao organizaciji i rukovodstvu KPH u dizanju narodnog ustanka. Dobro su poznate oružane akcije u gradovima i selima Dalmacije u to vrijeme, pa i one u Splitu s kojima je on lično rukovodio.

Drug Končar je došao iz Splita u Šibenik 14. studenoga sa zadatakom da ispita uzroke neuspjeha ustanka u srpnju i kolovozu i stradanja partizanskih odreda koji su tada formirani. Zatim je imao da ispita okolnosti pogibije Pavla Papa »Silje«, člana CK KPJ, koji je uhvaćen od Talijana u selu Vačane, a strijeljan je u Skradinu 15. kolovoza zajedno sa svojim pratiocem Paškom Trlajom. Iste noći drug Končar se sastao s članovima Okružnog komiteta za Sjevernu Dalmaciju u kući Andrije Šupe. Na sastanku su ga drugovi detaljno upoznali sa situacijom na području okruga Sjeverne Dalmacije. Objasnili su mu kako su izvedene oružane akcije na Skotona, na karabinijere u Šibeniku, na talijansku patrolu u Vodica, na druge. Upoznali su ga s upućivanjem u Liku prve grupe partizana sa područja Vodica, Tribunja i Bukovice, te o priprednjenju drugoj grupi od 28 partizana koja na terenu Zatona

očekuje odlazak u Liku. Drug Rade, kao iskusni borac, davao je detaljna uputstva za nove akcije i nastojao da što više pomogne u pokretanju čitavog naroda na ustanak. U tom pravcu je htio da pokrene i one koji su se pokazali slabijima kada je trebalo poći u borbu.

Drug Rade je želio da pođe u Zaton i da lično ispita situaciju na terenu i da sazna kako je nastupao Pavle Pap »Silja«. Htio je da razgovara sa Mrša Fabom koji je do pred tri mjeseca bio kandidat za člana CK KPH, ali je isključen iz Partije zbog toga što je bio jedan od glavnih krivaca za neuspjeh ustanka na tom području. Zelio je da vidi drugove koji spremno očekuju odlazak za Liku i da s njima razgovara. Sutradan, 15. studenoga, pošli su na teren Zatona drug Končar sa članovima »Makso«, politički sekretar Okružnog komiteta za Sjevernu Dalmaciju i drug Rade Končar.

Dolaskom na teren Zatona sastali su se sa članovima Mjesnog komiteta KPH koji su ih upoznali sa političkom situacijom na terenu i objasnili sve što im je bilo poznato o drugu Pavlu Pap »Silji«, partizanskom odred i Mrša Fabi. Nakon toga se drug Rade sastao sa Mrša Fabom i s njim detaljno razgovarao o svemu, pa je tako bio upoznat o događajima u kolovozu. Pred

za Liku. Našli su ih na okupu pod stražom, a dvojica su čistili puškomitraljez, što je druga Radu posebno obradovalo. Prišao je toj dvojici drugova i pohvalio ih zbog brige za oružje. Pred svima je rekao, da je obišao više partizanskih odreda u Hrvatskoj, ali da nije vidio da netko tako pazi oružje kao drugovi Bulat Zivojin i Cukrov Zvonimir. Nakon toga im je govorio

o situaciji u Lici i upozorio ih na to kako se treba držati među većer i zajedno s drugom Jurlinom i rukovodiocima iz Zatona došao kod grupe od 28 drugova koji su bili spremni da krenu drugovima Ličanima. kod kojih je već davno dignut ustanak protiv ustaša. Govorio im je o tome kako treba da na svakom koraku pokažu svoju komunističku svijest, tim više što je neprijatelj već pronio glasine među stanovništvom Like da su svi Hrvati ustaše, a osobito oni koji dolaze iz Primorja, pod krinkom da su komunisti. — Najvažniji zadatak vas komunisti, rekao je drug Rade, jest upravo u tome da pokažete komunističku svijest i da stvarate bratstvo i jedinstvo među našim narodima. Na kraju se sa okupljenim partizanima rukovao i zaželio im najbolje uspjehe u borbi protiv fašista i njihovih slugu.

Oba sekretara Končar i Jurlin vratili su se u Šibenik 16. XI. U noći između 16. i 17. XI oni su se sastali s onim članovima Okružnog komiteta za Sjevernu Dalmaciju koji su se našli u Šibeniku, pa su s njima detaljno pretresli situaciju. Drug Rade im je, kako kažu preživjeli članovi Okružnog komiteta, ukazao veliku pomoć za daljnji rad, a naročito u pogledu organiziranja ustanka. Nezapažen i uz falsificirane legitimacije otputovao je

drug Rade željnicom iz Šibenika u Split gdje je stigao u 14 sati.

U Splitu se drug Rade sastao s drugom Božanic Andrijom, članom Pokrajinskog komiteta za Dalmaciju, a nakon par sati je bio teško ranjen od talijanskih fašista i uhapšen. O njegovom hapšenju Pokrajinski komitet KPH za Dalmaciju izvještava CK KPH-e 22. studenoga sljedeće:

»Dragi drugovi, šaljem vam ovo pismo, da vas obavijestimo za teški udarac koji je snašao svijet nas, tj. da je drug »Brko« (Rade Končar) uhapšen, ranjen i da se sada nalazi u bolnici. Sama stvar se odvijala ovako: drug »Brko« je bio u Splitu sve do 14. XI. Toga dana je otputovao u Šibenik jer je lično htio da ispita rad organizacije u Zatonu i napose stvar s drugom Fabom (Fabom Mrša, kandidat CK). U Šibeniku i Zatonu bio je do 17. XI i tog dana vratio se u Split. Došao je oko 2 sata poslije podne, vidio se s nekim drugovima i u 5 sati (kako je to kod nas zavedeno) otišao kući. U 6 sati iste večeri (kad je izlaz zabranjen) drugarica C. (Marija Cević) iz Vrazove ulice čula je pred kućom revolverске hlice. Otišla je na prozor i na veliko zaprepašćenje prepoznala je na ulici drugu »Brku«. Bio je bez šira i kaputa, sjedio na trotoaru opkoljen Talijanima — fašistima. Ujutro nam je saopćila to što je vidjela i zaključila smo da je morao da bježi iz stana, jer mu je došao pretres, a izgleda da je imao kod sebe dvostruku legitimaciju. Jedan drug je sutradan odmah otišao u bolnicu da ga vidi. Našao ga je gdje leži s opruženom nogom u gipsu. Drug »Brko« je rekao ovom dru-

gu da ga je upropastila legitimacija. Sljedeći dan drug »Makso« (Roko Peračić) iz MK-a bio je u bolnici i »Brko« mu je kazao da je ranjen u desnu nogu, poviše koljena, da mu je ta kost smrskana i da je izvršena operacija. To je za sada sve što vam sigurno možemo da javimo. Dalje smo saznali da je drug »Brko« bio primoran da skače sa II kata gdje je stanovao, kad je našao pretres. Trčao je iz svoje Vrhmanuške ulice kroz Istarsku u Vrazovu i htio da uđe u stan poznate drugarice, ali haustor je bio zatvoren i vratio se natrag i vis-a-vis stana skočio je preko jednog zida, gdje su ga Talijani zaskočili i ranili. Netom smo sve to saznali, odmah smo poduzeli sve moguće mjere da ga spasimo iz bolnice. Odlučili smo pod svaku cijenu, da ga izvučemo iz ruku krvnika — fašista Velika je teškoća u tome što je drugu »Brku« operirana noga, pa sam ne može da hodati i prema tome htjeli bi počekati da rana malo zacijeli (on je sam kad mu je »Makso« rekao da čemo i mi učiniti »operaciju«, kazao »da nije možda prerano?«, a s druge strane mislimo da će se talijanski fašisti informirati u Zagrebu o njemu, pa da bi ga mogli prije nas izolirati.«

Nakon ovoga Pokrajinski komitet KPH za Dalmaciju stalno je vodio brigu da oslobodi drugu Radu Končara. U jednom pokušaju je i oslobođen, ali pri bijegu nije se uspio, jer drug Rade nije mogao da hodati. Ostao je u zatvoru i bolnici, podvrgnut najtežim mučenjima, sve do 22. maja 1942. godine kada je strijeljan na Šubićevcu u Šibeniku, zajedno sa 25 drugova aktivista NOP-a.

Milo Vlahov

Aktuelna tema

Obaviještenost kolektiva

Gotovo po pravilu, kada se desi da neko poduzeće zapadne u bezizlaznu situaciju, kolektiv tog poduzeća biva upoznat o nemilolj situaciji tek tada kada su kola gotovo nepovratno krenula nizbrdo.

Od njega se krilo sve što se dešavalo, nije bio obavještavan o teškoćama i nezgodama u koje je zapadalo, o problemima koje je trebalo da savlada itd. U takvim poduzećima radničko samoupravljanje je uglavnom ograničeno na uski krug pitanja, a sve poslove obavlja nekoliko ljudi iza zatvorenih vrata.

Ovaj problem nije, naravno, aktuelan od juče. Međutim, u posljednje vrijeme on je češće istican na dnevni red. U diskusijama o novom privrednom sistemu, a naročito o sistemu raspodjele, o tome kako unaprijediti radničko samoupravljanje često se naglašava da je dobra i blagovremena obaviještenost kolektiva o svim poslovima i aktivnostima privredne organizacije jedan od bitnih preduslova da ta organizacija postigne uspjeh i da sistem samoupravljanja funkcionira kako treba.

S pravom se, naime, smatra da se kvalificirano može upravljati samo tada ako su oni koji upravljaju dobro obaviješteni o onome čime upravljaju, ako su im poznati svi elementi neophodni za donošenje odgovarajućih odluka. Drugim riječima, oni koji upravljaju treba da znaju sve što se dešava u poduzeću, sa kakvim se problemima i teškoćama ono sukobljava, treba da su im poznati svi podaci, dostupne sve analize, da znaju kakva je situacija na tržištu, kakva je finansijska situacija, tko im i koliko duguje, a koliko su i kome oni dužni itd. Jedino u takvim uslovima kolektiv zaista može da ima odlučujuću riječ i neće biti pasivan posmatrač.

Ovo je još postalo aktuelnije od kada je kolektiv povjerenje da neposredno raspoređuje dohodak koji ostvaruje.

S tim u vezi zamjera se stručnim službama u privrednim organizacijama da u dovoljnoj mjeri ne prate razvitak samoupravljanja i da ne slijede promjene u sistemu nagrađivanja i raspodjele dohotka.

U nizu poduzeća knjigovodstvena služba, praćenje troškova proizvodnje, skladišna evidencija i druge službe koje bi trebalo da u sva-

ko vrijeme pruže zainteresiranim potrebne podatke, nisu dobro organizirane, nisu prilagođene promjenama u sistemu privredivanja, a naročito sistemu raspodjele i nagrađivanja. Do neposrednih proizvođača kasno stižu elementi na osnovu kojih bi oni mogli da sagledaju rezultate svog rada, da otkriju uzroke koji su doprinijeli da troškovi porastu iznad prosječnih itd.

Ima niz primjera na osnovu kojih bi se lako moglo utvrditi da je upravo slaba evidencija, prekasno obavještavanje kolektiva o situaciji u koju je zapala privredna organizacija, o teškoćama s kojima se ona bori — da je uzrok mnogih peripetija i nezavidnog položaja koje se zatim teško popravlja, jer je, po pravilu, prekasno sagledana situacija.

Nekada je bilo dovoljno da stručne službe u poduzeću budu tako organizirane da služe za potrebe uprave. To je vrijeme, međutim, prevaziđeno i postavlja se neodoljiv zadatak da budu organizirane tako da služe prvenstveno neposrednim proizvođačima. Jer, proizvođači treba da budu blagovremeno obaviješteni o svemu što se dešava u poduzeću, ako se želi da kvalificirano upravljaju. To je osobito važno i zato što nov sistem raspodjele pretpostavlja da su proizvođačima koji neposredno obavljaju tu raspodjelu na vrijeme dostupni svi potrebni podaci.

Još nešto, nov sistem raspodjele treba da djeluje stimulativno na povećanje proizvodnosti rada i na ekonomičniju proizvodnju. Međutim, teško je pretpostaviti da će raspodjela po kompleksnom učinku djelovati stimulativno u tom slučaju kada proizvođači tek nakon više mjeseci saznaju za rezultate svog rada.

Očigledno je, dakle, da bez dobre i blagovremene obaviještenosti kolektiv ne može valjano ni da upravlja, a još manje može kvalificirano da raspoređuje dohodak. Zbog toga je vrlo važno da svako poduzeće ima organizirane stručne službe tako da su one u stanju da u svako doba pruže kolektivu sve što mu je potrebno kao neposrednom upravljajuću. Bez toga bit će gotovo uzaludna sva nastojanja društvenih i političkih akatora da kolektiv neposredno i kvalificirano upravlja poslovima privredne organizacije.

M. Mimica

17-godišnjica oslobođenja Knina

Uništenje neprijateljske grupacije u Kninu

Uoči borbi za oslobođenje Knina sva ostala mjesta u Dalmaciji bila su oslobođena samo grad pod starom tvrđavom i svojom okolicom još je bio u rukama okupatora. Istjerani iz oslobođenih gradova ostaci neprijateljskih jedinica, koji su uspjeli da iznesu živu glavu, povlačili su se prema Kninu kao bi tu zajedno s ljudstvom garnizona, koji je već počeo gubiti glavu, vidjeli šta će dalje biti. A dobro im se nije predviđalo, zato je njemačka komanda uputila u pomoć još neke nove snage. Neprijatelj se vrlo dobro utvrdio. Namjeravao je pod svaku cijenu zadržati položaje oko Knina, koji je sa svojom okolicom predstavljao odlične prirodne mogućnosti za odbranu.

Stab Osmog korpusa dobio je zadatak da se svojim jedinicama angažira u borbama za oslobođenje Knina, tada posljednjeg neprijateljskog uporišta u Dalmaciji, a to je značilo čišćenje na čitavom području tromeđe Like, Bosne i Dalmacije.

U rejonu Knina nalazile su se jako neprijateljske snage: 264 lovačka divizija sa dijelovima 890, 892, 893 pješackog puka, 264 antiljeterijskog puka i 264 dopunskog bataljona, 373 »Tigar« divizija sa dijelovima 383, 384 pješackog puka i 373 art. puka. Ukupno oko 8.000 ljudi, pored preko 4.000 naoružanih četnika.

Od naših snaga krenule su na neprijatelja sve jedinice Osmog korpusa, osim 14. brigade IX divizije.

Neprijatelj je oko Knina organizirao odbranu od dva do tri odbrambena pojasa. Pojedina utvrđenja i dominantne tačke bile su međusobno povezane vatretnim sistemom.

Osnovna ideja manevra korpusa sastojala se u odsjecanju Kninske grupacije sa sjevera od njene pozadine s ciljem da se

potpuno okruži i uništi. Na osnovu toga dati su zadaci korpuskim divizijama.

Ojačana XX divizija trebala je da napadne Knin sa sjeveroistočne strane na sektoru od Golubića do Topolja.

XXVI divizija s južnog pravca na odsjek Crna Glavica između Biskupijake-kose i Buruma. XIX divizija je imala zadatak da napada komunikacije Knin — Zrmanja s južne i zapadne strane na odsjeku od rijeke Krke s ciljem razbijanja neprijateljskih uporišta i njihovog zaposjedanja, kako bi se onemogućilo povlačenje neprijatelja iz Knina i onemogućilo pružanje pomoći kninskoj grupaciji od pravca Gračaca.

Napad je otpočeo 25. novembra ujutro.

Na sektoru XX divizije jedinice 10. brigade ovladale su nekim golubičkim kotama, dok je neprijatelj pružao snažan otpor na koti 467 (Golubić) i Veljuvu u Vrpolju. 9. brigada vodila je borbu za Urljaj i kotu 516 (između Kotaraša i Durbaba) u Kovačiću. 8. brigada bila je angažirana na Oštroj Glavici koja je bila dobro utvrđena.

Istog dana XXVI divizija na svojom lijevom krilu, pješadijskim snagama, uspjela je zauzeti zaseoke Cvijanovića i Marjerovića na Ljupci i da izade na kotu 344 neposredno pred Kninom. Poslije podne neprijatelj je izvršio protivnapad iz Knina i uspio da potisne jedinice 1. brigade.

XIX divizija u toku čitavog dana vodila je borbe, ali bez većih promjena na položajima.

26. novembra nastavljeni su uporni protivnapadi i lomljenje neprijateljskog sistema. 10. brigada XX divizije zauzela je kotu 476 preko ceste Knin — Strmica a zatim čitav Golubić. Predučje bio je zauzet Veljuv i nastavljen gonjenje neprijatelja prema Vrpolju. Na pravcima 9. i 8. brigade nije bilo promjena jer je neprijatelj na tom dijelu fronta davao ogorčen otpor sa dobro utvrđenim položajima. Ni ponovni pokušaj 8. brigade da ovlada Oštrom Glavicom nije imao uspjeha.

Na sektoru XXVI divizije neprijatelj je za svaki zauzeti položaj vršio energične protivnapade.

XIX divizija, pored zauzimanja kota 990 i 830 po 9. brigadi, dijelom svojih snaga izabila je na cestu Knin — Zrmanja u rejonu Palanke, ali pod snažnim pritiskom neprijatelja koji je poduzeo protivnapad, neki položaji su bili napušteni.

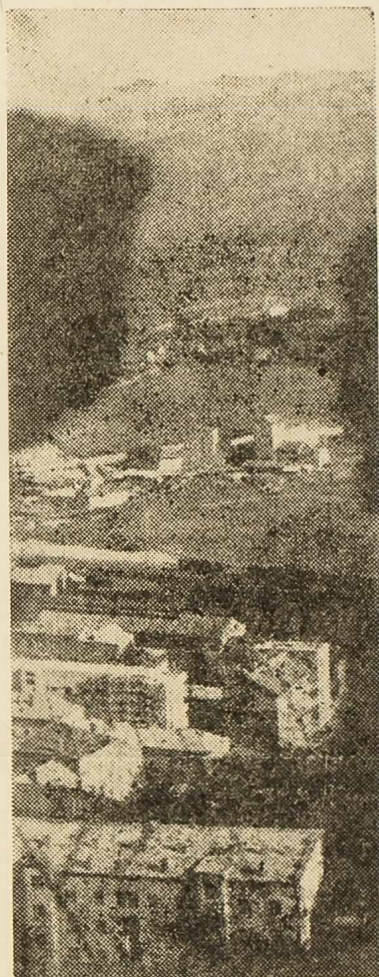
27. novembra nastavljeni su borbe na čitavom frontu korpusa. 10. brigada XX divizije zauzela je kotu 319 i 309 s jedne i druge strane Kose, koje su nekoliko puta prelazile iz ruke u ruku.

U toku trodnevnih borbi Korpus je došao do zaključka da se neprijatelj najjače utvrdio južno od Knina, na pravcu Kninskog Polja i na komunikaciji Knin — Zrmanja, a da su njegove najslabije i najosjetljivije tačke u sistemu odbrane na sjevernoj strani, između puta Knin — Strmica i s onu stranu komunikacije Knin — Zrmanja. Zato je Korpus odlučio da sa sjevera općim pravcem Plavno — Knin ubaci jednu brigadu iz rezerve, da bi se na taj način iskoristile slabosti u neprijateljskom odbrambenom sistemu.

28. novembra neprijatelj je vršio snažne protivnapade na centru XX divizije. Toga dana komanda Korpusa upućuje njezinu 8. brigadu u rejon sela Radljeva. U toku tog dana dijelovi snaga XIX divizije zauzimaju više položaja i izbijaju na cestu Knin — Zrmanja zapadno od Padena.

30. novembra vladalo je izvjesno zatišje na čitavom frontu izuzev na sjevernim položajima. 8. brigada zauzela je Marića Glavicu i Tebelo brdo, a 9. brigada razbila je neprijatelja na koti 357 i s dijelom snaga spustila se u Kninsko Polje.

U toku dosadašnjih borbi bilo je očividno da se neprijatelj iscrpio i da je pretrpio velike gubitke. Rezervi nije imao da popuni ili zamijeni ljudstvo na ugroženim položajima.

Knin

Naše jedinice sve češće nagrizaju odbranu neprijateljske grupacije. 1. decembra XX poboljšava položaje na Debelom brdu. Stvara se vatrena veza sa jedinicama XIX divizije. XXVI uspijeva da likvidira Ostru Glavicu, Crnu Glavicu i da zaposjedne Biskupiju. 1. brigada je ovladala položajima na Ljubcu. Ljubac »kaput« govornici su tada Niemci. XIX je vodila borbe za Očestovo i Padena.

2. decembra XXVI divizija ubacuje 12. brigadu između 1. i 3. brigade. U toku tog dana u vrbničkom zaseoku Milošići uništeni su ostaci 2. bataljona 892 puka. Prednji dijelovi 1. brigade uz pomoć tenkova upali su u sam Knin, dok su u isto vrijeme i jedinice XX divizije sa sjevera također ulazile u grad. Na taj način južno od Knina bila je odsječena velika grupa neprijateljskih vojnika, blizu 1.000. Pošto su povezivanjem jedinica XIX i XX divizije, između Zagrovcia i Padena, u tim selima bile opkoljene posebne grupe neprijateljskih snaga, to su opkoljeni nastojali pod svaku cijenu da probiju obruč, ali u tome nisu uspjeli.

3. decembra borba je nastavljena na svim položajima. Ostaci opkoljene grupe predali su se oko 11 sati, dok su jedinice XXVI divizije u suradnji s jedinicama XX divizije nastavile gonjenje neprijatelja u pravcu Zagrovcia i Padena, gdje su borbe nastavljene i u toku prijedodnevna 4. decembra. Tada je definitivno bila borba za uništenje neprijateljske grupacije završena. To je bio veliki finale. Zamukli su neprijateljski topovi. Okupator je bio uništen. Jedinice Osmog dalmatinskog korpusa nakon dugotrajnih i teških borbi oslodile su Knin i čitavu njegovu krajinu.

Gradani Knina i čitava općina, 3. decembra svečano će proslaviti 17-godišnjicu svog oslobođenja i odati počast palim borcima i zahvalnost preživjelim pripadnicima proslavljenog Osmog korpusa. A. M.

zabilježeno ŽENA MEĐU STROJEVIMA

Dok ovo pišem, u noći, gore na Subićevcu, u tvornici »Jadranka«, vrte se strojevi, klizi buka. Od jutra preko noći tako. Pedesetak žena — majki i djevojaka, bdi pokraj strojeva, osluškuje svaki šum, Jer, u pitanju su norme i štošta drugo.

Ujutro sunčano ušao sam među strojeve. Nikog od onih pokraj njih nisam poznavao. Možda sam ih nekad sreo, ali to nisu bila poznanstva. To je došlo kasnije i sa svim jednostavno. Ili samo griješim. Ali nije, Jer Janja, Ljubica, Zorka, Marica, Danica, Marija, Dinka iz odjela uvodaone vrijedne su žene. I ne samo one. Samo, možda to i nije važno.

Mnogo je važnije da posao ide u redu, strojevi da ne miruju. To mi je rekao i Marko Krnčević, šef pripreme, postariji čovjek, dobar čovjek, a na ovom poslu radi od 1929. godine. S njime sam se i uputio po pogonu. Onako polako jer drug Marko mnogo je toga pričao, a opet znam da nije sve rekao, jer o onome što se voli, srca što je priraslo, bez prestanka bi se moglo govoriti.

Jadao se da su strojevi dosta stari, dotrajali gotovo, a nove nije lako nabaviti. Sredstva bi trebalo. To sam čuo više puta. O tome svi govore. Govore s nekom rezignacijom, ali i pritaženom nadom da će sve to sutra u stvari da bude.

Pa tako: izgrađena je nova hala u koju će već u najskorije vrijeme 48 automatskih tkalačkih strojeva da useli. I na njima samo jedno lice da radi. I to je velik korak naprijed. Bez sumnje. I to je ohrabrenje.

Uz šum strojeva žene rade. Gotovo samo žene, »nuškaraca na prste da izbrojiš. Samo, i to sam čuo, djevojke se malo zadržavaju. Potraže neki bolji posao, negdje gdje se više dobija na isplatnoj listi. Ili prosto nešto zaštede pa se udaju. Obitelj stvara i dom kuće. A to stvara poteškoće. I o tome su mi dosta pričali.

Sume strojevi, brekću svojim jednoličnim glasanjem, čas nježno, pa opet na trenutak kao zardali.

— Mnogo je brke ovdje — kažem i jedva čujem svoj glas.

— Mnogo je bruke ovdje — kažem i jedva čujem svoj glas. vidite, nakon toliko godina meni je neobično kada strojevi zašute.

Ulazimo u odjel snovanja. U pogonu »Jadranka« ima pet malih pogona, ili, bolje da rečemo faza kroz koje prolazi sirovina da bi na kraju postala platno. Reklji su mi još da se platna izrađuju isključivo od pamučnih vlakana.

— Vidite, nije to kod nas jednostavno. Proces proizvodnje dug je i skopčan s mnogim teškoćama. Od mnogo nas zavisi kako će platno na kraju imati kvalitet. Da vam rečem, možda vas zanima. Sirovi materijal prvo dođe u odjel za križno namatanje. Tu se vrši namatanje na kaleme. Odatle prelazi se u odjel snovanja, pa poslije u škrobionu. Tu se valjci koji su u odjelu snovanja namotani tankim nitima odmotavaju u škrob da bi otvorili. Poslije toga tako namočeni prelaze u sušionu i motaju se na mala vratila. Kada se to dovrši dolazi odio uvodaone gdje se vlakna namataju na »nita« i »brda«. Poslije toga još uvijek nedovršena preradevina odlazi na tkalačke strojeve. Tu se »pravi« platno. Nakon toga preostaje da roba još pređe fazu kontrole i čišćenja

Dok Marko govori strojevi šume. Ali Marko prosto ne govori. On iznosi istinu svojoj i onih oko sebe. Svakodnevnu i tu pokraj nas.

U odjelu snovanja prilazimo mladog radnici. Kaže da se zove Antica Skorić. Buka je velika slabo se i razumijemo. Ipak bilježimo.

— Nije mi teško raditi. Doduše imamo norme i njih valja ispuniti, ali tako mora biti. Radim već oko dvije godine i nekako sam se privikla. U početku je bilo dosta teško. Nikoga nisam poznavala. Kasnije sve je pošlo svojim tokom. A kakva sam radnica? Pa bolje je da vam o tome govori barba Marko.

— Mnogo imamo mladih i još nenačenih radnica. Teško ovdje djevojke ostaju. Bilo je organizirano i nekoliko tečajeva i to je imalo uspjeha — priča moj vodič.

— Kamo žurite — pitam jednu radnicu u hodniku.

— Idem glasati.

— A kakvo je to glasanje?

— Danas su dopunski izbori za radnički savjet — kaže i nestaje za vratima.

Obilazimo tkalačke strojeve. Gledamo: rada se platno. I bijelo i šareno.

Pa se sjećam. Jedan odgovorni rukovodilac rekao je: »U zaostatku smo. Izrađujemo pitna, doduše, koja se još uvijek traže. ali ukusi potrošača su nas prešli. Tu treba nešto učiniti. To je pitanje našeg opstanka.

Za jednim tkalačkim strojem radi Ana Skrobonja. Nastojimo razgovarati ali je velika buka. Zaustavljaju stroj — pa opet ista stvar. Naprežemo se. Anica s glave sklanja vijuge plave kose. Osmjehuje se, otvorena je, ne treba je mnogo pitati. Kaže:

— Radim u »Jadranci« već 12 godina. Jedna sam od najstarijih ovdje. Tvornica mi nekako izgleda kao moja. Plače, doduše, nisu najbolje, ali bit će i u nas skoro bolje. Nabavit ćemo nove strojeve. Onda dođite, imat ćete još više pisati.

Na vratima susrećem predsjednika radničkog savjeta Ivana Gulina. On kaže:

— Još bi mnogo trebalo učiniti. Zaostajemo u mehanizaciji, bez toga se ne ide naprijed. Trebalo bi većih kredita. Vidjeli ste novu halu. Od nje mnogo očekujemo... Pitate za radnički savjet. Pa, eto, radimo koliko se može. Samo, i mi bi morali malo više misliti. Ne bi trebalo samo da odobravamo. Tu smo da upravljamo. Nastojat ćemo da se ubuduće naš glas još više čuje. Na to imamo pravo.

Izlazimo i za nama ostaje šum strojeva. I radni dan u punom toku. Borba za normu. Borba za dobro svoje i svoje tvornice.

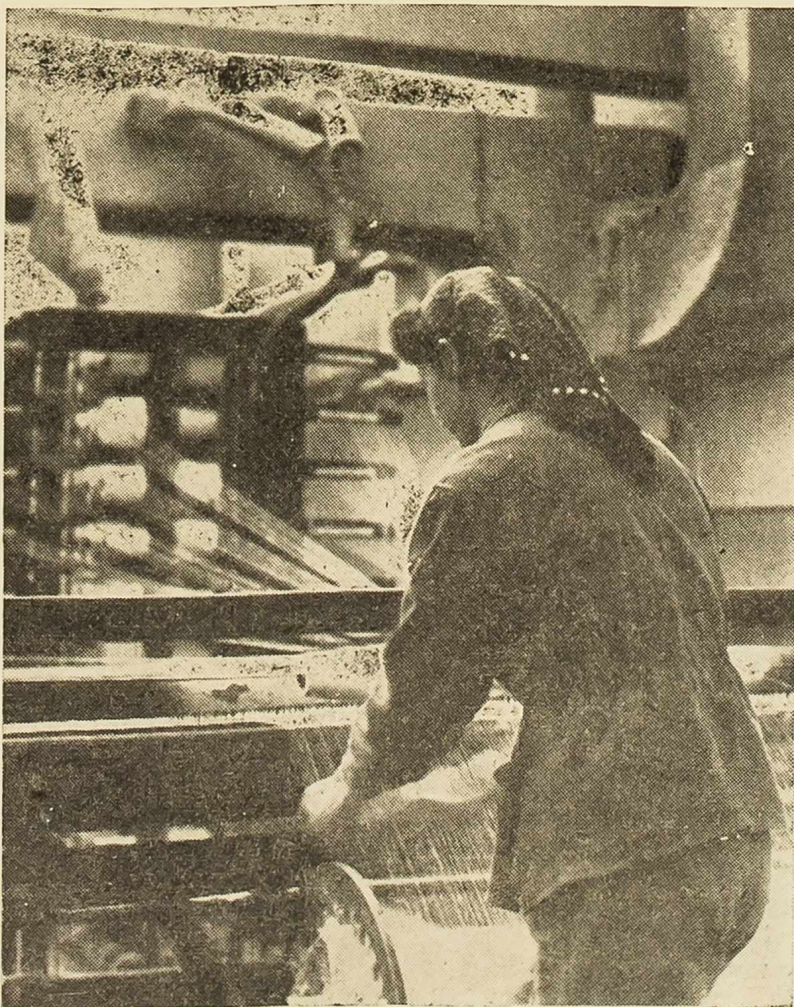
Sunce je visoko na nebu. Napuštam krug tvornice, a u ušima mi još uvijek šum motora. I lica radnica. I novi metri gotovog platna.

Dogodine, kada navratimo, vjerujem da će biti i još bolje.

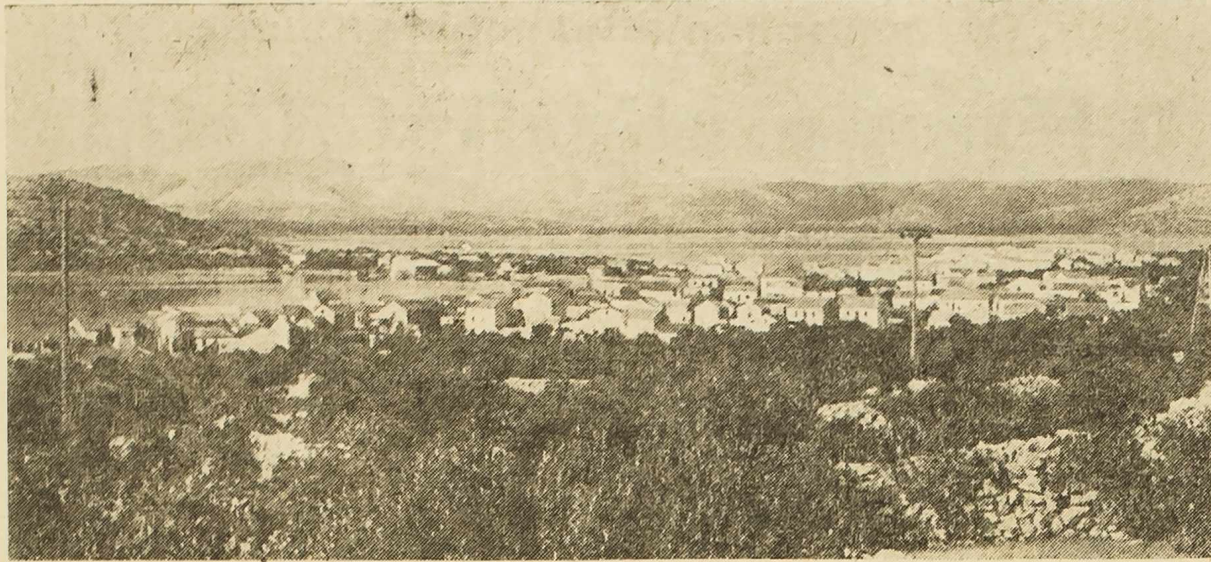
I da ću tamo još uvijek naći Anu, Danicu, Zorku, Maricu i kako li se već zovu.

Dovidenja, mladosti za strojevima,

(B.)

Murter

„Sitna“ privreda u nerazvijenim komunama

Jedna od osnovnih postavki plana perspektivnog razvoja našeg kotara jest pružanje pomoći nerazvijenim komunama i omogućavanje što bržeg samostalnog razvoja tih komuna. Mali industrijski pogoni koji se otvaraju u šibenskom kotaru, komune ne stoje mnogo, iako su u stanovitoj mjeri eksperimenti, ipak dobro dolaze. Prije svega, time se rješava jedan ovdješnji, ne mali problem, — zaposlenje, a općine njihovim dobrim poslovanjem mogu smoci i te kako potrebna sredstva, koja možda neće biti ni tako mala.

Poduzeće »Dane Rončević« u Šibeniku već godinu i nešto više ponudilo je Zatonu da će im u mjestu otvoriti svoj pogon građevinske bravarije. Zgrada je tu, i struja, a u Zatonu ima dobrih bravara i mehaničara.

Računica je bila vrlo jednostavna. Poduzeće »Dane Rončević« »guša« se od posla i premalo prostora u svojim pogonima u Šibeniku. Radnici iz Zatonu putuju na rad u šibenska poduzeća, ustaju u četiri ujutro, kućama se vrate poslije 17 sati. Na svaku brodsku kartu radnika iz Zatonu naplaćuju poduzeća još lijepu svoticu, jer radnik plaća samo 600 dinara mjesečno. Danas u zatonskom pogonu radi 30 ljudi. Iz Šibenika se »prebacilo« na radna mjesta kod kuće dvadesetak radnika, a još je drugih desetak dobilo zaposlenje. Zato su staru zadružnu staju popravljali ne samo radnici poduzeća »Dane Rončević« nego i drugi mještani.

U matičnom poduzeću u Šibeniku kažu: »Pogonu u Zatonu ne smije nedostajati ništa, jer mi se ovdje lakše snademo. Mi smo i drugim komunama, na primjer, skradinjskoj, ponudili svoju pomoć i stručnu suradnju za osnivanje radionice i pogona«.

Nema sumnje da su ljudi iz kolektiva »Dane Rončević« prvi u šibenskoj zajednici komuna počeli razvijati proizvodnju u nerazvijenim područjima svog kraja. Ali nisu ostali sami.

I malo brodersko poduzeće »Dalmatinska plovidba« (sada je pripojeno »Slobodnoj plovidbi«) učinila je sličnu gestu. Još nedavno to se poduzeće zvalo »Obalna plovidba Šibenik«, a imalo je vrlo slabe brodove. Nekako u vrijeme, kad su u Kvameru izgubili brod »Igrane« ugovorali su kupnju prva četiri željezna motora broda, svaki od 1000 BRT. Promijenili su ime, preuzeli terete za mediteranske luke i motorne jedinice predali prijepnosom osnovnih sredstava Tješnjanskoj komuni u kojoj mnogi žive od navigacije. Devet brodova s ukupno 500 BRT preuzelo je brodogradilište u Betini. Tako je u Betini osnovan samostalni pogon koji se zove »Obalna plovidba Betina«. S brodovima se preselilo svojim kućama i tridesetak Murterana — pomoraca.

S otoka Murtera zaposlilo se oko 70 pomoraca koji bi inače tražili ukrcajanje u Šibeniku i drugim lukama. Teret im je osigurao duž naše obale i za talijanske luke.

U Kninu je priča na tu temu o podizanju malih industrijsko-zanatskih pogona, počela onog časa kad je preko puta Tvornice vijaka »izrastao« mali pogon zagrebačke »Grafokartonaže«. Samo šest milijuna utrošeno je za kninsku »Kartonažu«, u kojoj se zaposlilo šezdesetak djevojaka. Istina, proizvodnja je sada više

zanatska nego industrijska, ali tko zna. Ako u »Grafokartonaži« krene, moguće je da kasnije strojevi zamijene ruke i da se pogon osamostali.

Iskustvo »Grafokartonaže« povuklo je i druge. U »Žitoprerađi« razmišljaju, da osim mljevenja pšenice počnu proizvodnju kekisa i tjestinine. Možda je pokušaj »Trgosirove« još najinteresantniji u tom kninskom »slučaju« malih pogona. Radi se, naime, o tome da se stare dotrajale tkanine, koje poduzeće kao krpe, iskoriste za izradu madraca, fotelja i slično. Sjeverno područje kninske općine prema Lici i Bosni, bogato je sirovicom za proizvodnju opeke i gipsa. To je ovdješnje ljude ponukalo da izgrade ciglanu u Strmicu i gipsaru nedaleko od Knina, što će još više učvrstiti temelje ekonomskog preobrazaja Kninske krajine, a u isti mah će se tu zaposliti priličan broj ljudi.

U malom zanatskom poduzeću u Vodicama, koje je ove godine proslavilo 15-ti rođendan, radi 55 bravara, strojaravara, automehaničara i divodjelaca. Prije godinu dana došli su na pomisao da poduzeće poraste u autoremotni kombinat. Kombinacii bio industrijski prvenac u Vodicama i vjerojatno bi im omogućilo da povećaju sadašnji nacionalni dohodak od 38.000 dinara po stanovniku, od kojeg se više od tri četvrtine stvara u prirodnoj proizvodnji na selu. S obzirom da se u komuni sve jače razvija turizam i da kroz Vodicu prolazi Jadranska magistrala, sasvim je opravdana gradnja autoremotnog kombinata. On bi služio ne samo šibenskom kotaru nego i susjedima.

Postavilo se pitanje što se još može učiniti na bazi proizvodnje aluminija u Šibeniku? U Šibeniku se pripremaju za niz akcija. U toku su radovi na izgradnji aluminijskih konstrukcija u Kistanjama, centru komunae s najmanjim narodnim dohotkom u šibenskom kotaru. Tvornica aluminijskih konstrukcija bit će puštena u pogon potkraj ove godine. Izrađuju se planovi da se u Oklaju izradi pogon raznih finalnih proizvoda iz aluminija, a uz betinsko brodogradilište u općini Tijesno otvori pogon za proizvodnju aluminijskih čamaca. Time nije ispunjena lista šibenske »aluminijske ekspanzije« na području okolnih nerazvijenih komunaa.

Tvornica lakih metala »Boris Kidrič« u Šibeniku podigla je već pogon alu-konstrukcija. Odmah pored svojih hala. Sada se razmatraju mogućnosti kooperacije kod novog poduzeća za finalne aluminijske proizvode s malim

pogonima koji bi se otvorili u okolnim mjestima i komunama, a koji bi sa matičnim poduzećem serijski proizvodili neke jednostavne stvari. Jer u Šibeniku se rezonira: ako već ne možemo visokostručni kadar seliti u mala i nerazvijena mjesta, ne moramo iz tih sela u industrijski centar seliti nestručnu i polustručnu radnu snagu. Proučava se mogućnost izgradnje predionice u Skradinu, a u Siveriću tvornice dekorativnih ploča. U Tvornici u Siveriću zaposlili bi se rudari koji će ostati bez posla, jer rudnik izumire.

To su, doduše, još za sad ideje i planovi, ali ne bez realne osnove. O M.

Izmijenio se život na otocima

U NEKOLIKO POSLJEDNJIH GODINA POKLONJENA JI VELIKA PAZNA EKONOMSKOM PREOBRAZAJU OTOČJA SIBENSKOG ARHIPELAGA, TESKA NASLJEĐA PROŠLOSTI UKLANJAJU SE S OVIH OTOKA, A NJHOVI STANOVNICI NE MORAJU VIŠE DA IDU U BIJELI SVIJET »TRBUHOM ZA KRUHOM«.

ELEKTRIFIKACIJA JE BILA NAJVAŽNIJA

Krupni su bili problemi koje je trebalo riješiti da se stanovništvu obezbijedi rad i bolji život na vlastitom tlu. Podizanje malih industrijskih objekata svakako je bio najpreči zadatak. Ali, bez električne energije nije se moglo ni pomisliti na njegovo rješavanje. Zato se elektrifikacija otoka nametnula sama po sebi. I odakle se počelo.

Samo još dva otoka šibenskog arhipelaga nemaju električne struje. Međutim, sigurno neće proći dugo, pa će i na tim najisturenijim Kapriju i Žirju, zasjati žarulja. Ekipe stručnjaka već su ispitale konfiguraciju morskog dna na potezu Zlarin - Kaprije - Žirje kako bi se utvrdile okolnosti za polaganje pomorskog kabela na toj relaciji.

Poznavaoći šibenskih prilika sasvim će opravdano ustvrditi da postoji očit ekonomski nesrazmjer između kopnenog i otopnog dijela komune, uzimajući, naravno, u obzir i grad Šibenik. Istina, posljednjih nekoliko godina ta se razlika postepeno smanjuje. Svake se godine iz općinskog i kotarskog fonda odvajaju više sredstava za otoke. Tako je najprije godine 1953. elektrificiran otok Zlarin, nešto kasnije Prvič, pa je na red došao Krapanj, a na ovogodišnji praznik rada žarulje su zasvijetlile u sva četiri mjesta na otoku Murteru, Naravno, u tim su akcijama i sami mještani obavili mnogo posla. Radovi na e-

lektrifikaciji Murtera, vrijede, na primjer oko 100 milijuna dinara, a od toga su oko polovicu dali mještani, bilo u obliku samodoprinosu, radova i slično. Isto su prije njih to učinili Zlarinjani, Prvičani i Krapnjani, a to čeka i mještane Žirja i Kaprije.

Vremena su se promjenila. Život na otocima se bitno izmijenio. A otočani se ne mogu pomiriti s petrolejkom i uljanicom. Struja, prava pravcata, mijenja ovdješnje navike i shvaćanja!

TURIZAM I INDUSTRIJA U NOVIM UVJETIMA

Turizam je, eto, već dobio realne korijene u Murteru, Tijesnu, Zlarinu, Prviču... I industrija jača. U Betini postoji brodogradilište, u Prviču Luci Tvornica ribljih konzervi, rekonstruirala se i murterska uljara, stara dobrih pola vijeka Zlarinjani su ponovno nastavili preradu koralja. Možda će za koju godinu na još kojem šibenskom otoku izrasti koji industrijski pogon.

Sve bi bilo drukčije da nema kabela i dalekovoda!

Na onim otocima gdje je elektrifikacija dovršena, sada se misli na nove akcije. U Zlarinu se rješava problem opskrbe pitkom vodom, proširenjem površine s koje se slijeva voda u mjesnu cisternu. Na onim otocima gdje se ne može računati na podzemne izvore, orijentiraju se na gradnju većih cisterni. Također i u Murteru stvaraju planove

za opskrbu mjesta vodom.

Murterani, za razliku od drugih otoka, imaju ipak sreću, da istina uz stanovite napore i izdatke, mogu na relativno lak način doći do vode. Postoje zapravo dvije varijante na koje se računaa. Jedna je: da se polože cijevi na morskno dno u kanalu između Betine i Prosike, i da se voda dopremi iz Vranjskog jezera. Druga je da se koriste bunari u Murtersko - betinskom polju. Prva solucija je pogodnija, jer bi se voda mogla crpsti u neograničenim količinama. Međutim, ta bi varijanta, prema grubim proračunima stručnjaka, stajala više od pola milijuna dinara. Nema, dakle druge, nego pribjeći drugoj varijanti. Dosađnja ispitivanja bunara u murtersko - betinskom polju dala su vrlo dobre rezultate. Pomoću posebnih crpaljki voda bi se cijevima dopremala u velike cisterne, koje bi se sagradile na susjednim visoravnima i odatle u blagom padu dovodila u mjesne cisterne. Računa se, da to ne bi stajalo više od pedesetak milijuna dinara. Murterani bi kao i dosad dobrovoljnim radom ponijeli najveći dio tereta, a sredstva za nabavku crpaljki, građevinskog materijala i drugog trebalo bi osigurati iz nekog drugog izvora. U mjesnu blagajnu počeli su sakupljati sredstva, kako bi čim prije riješili problem opskrbe vodom.

Otoci šibenskog arhipelaga, doživljavaju dakle, ozbiljne promjene, bi se reći korjenite promjene. M.O.

JAMA „KALUN“ JEDINSTVEN RUDARSKI POGON U SVIJETU

Svi svjetski stručni rudarski časopisi i enciklopedije, a pored njih i svi listovi i publikacije koji na svojim stranicama bilježe kuriozite iz prirode i ljudskih dostignuća, kratko rečeno: ono što počinje s naj ili jedini, već su odavno ovjekovječili »Kalun«, pogon Boksitnih rudnika u Drnišu kao jedinstveno rudarsko radilište u svijetu. Sesti horizont tog pogona spustio se u dubinu preko 360 metara i tek desetak metara dijeli rudare da otkopavaju boksitnu rudu na nivou mora. Kada se za tri godine otvori i sedmi horizont, boksit će se eksploatirati 38 metara ispod morske razine. Sigurno da će dosadašnji podatak o »Kalunu« biti korigiran, a radilište se još više izdvojiti u svom kuriozitetu.

No ne treba čekati 1965. godinu kada je na »Kalunu« posljednjih dana oktobra učinjen jedan podvig, tehničko čudo prema kojemu su bili skeptični čak i predstavnici »Simensa«, tvrtke iz koje su proizišla najsloženija tehnička ostvarenja. Riječ je o izgradnji i montiranju trafostanice napona od 15 kw u rudarskoj jami na dubini od 200 metara i triju pumpi na dubini od 260 metara.

Pogon »Kalun« daje najkvali-

tetnije supstance boksitne rude u ogromnim količinama, ali zbog velikog dotoka vode u njegovim nižim horizontima eksploatacija je moguća u najidealnijim uslovima samo šest mjeseci u godini. Izgradnjom trafostanice i postavljanjem pumpi, rad u šestom horizontu omogućen je kroz cijelu godinu. Trafostanica visokog napona riječ je u rudarskim oknima, i ono nešto što ih ima napon im ne prelazi jačinu od 10 kw, pa je zato ona u »Kalunu« s 15 kw jedina u svijetu. Građevni radovi trajali su devet mjeseci, a konačno montiranje izvršeno je za nepunih 50 dana. Sve radove na montaži izveli su električari i monter Boksitnih rudnika uz nadzor nadmontera tvornice Siemens iz Erlangena (Zapadna Njemačka). Da je ova velika radna pobjeda postignuta u vrlo kratkom vremenu najzaslužniji su glavni inženjer rudnika »Dvornik Marijan, za rad na mašinskim postrojenjima Josip Matić-Cako, a električarskim radovima rukovodio je tehničar Tomislav Matić.

Boravak u svijetloj trafostanici izrađenoj od armiranog betona odiše mirnoćom sanatorija koju narušava jednomjerno zvanje transformatora. U njoj nema nikoga, jer njena automatska zaštita isključuje sve moguće greške u manipuliranju. Pri-

likom postavljanja uređaja u trafostanici primjenjen je ljubomorno čuvan paten simensovih tvornica pri izradi kablovskih glava od protolina. Njegova je osobina u tome što je njegova masa tim tvrđa što se temperatura povisuje. Dežurni električar u pumpnoj stanici nadzire i rad trafostanice. Tri pumpe od 4 kubika u minuti pokreću dva klizna motora od 370 kv i jedan kratkospojni motor od 320 kv. Pumpe su u stanju da svu vodu u šestom horizontu, a u buduće i iz sedmog horizonta, izbacuju na peti horizont odakle se direktno niskopom kroz cijevi od 200 odnosno 300 milimetara voda izbacuje na površinu. Sva ta jednostavnost i visoki stupanj tehničkog savršenstva lako odvođi od spoznaje da se uređaji nalaze duboko pod zemljom i da su se ta postrojenja ogromne težine spuštala niskopom ručno, a najteže je bilo spuštanje motora i pumpi.

Kao sve što je savršeno i skladno tako i trafostanica i pumpe u jami »Kalun« u svojoj cjelini djeluju jednostavno i prosto. Danas se divimo njima, ali još više ljudima u Boksitnim rudnicima koji su ih tamo ugradili da im u buduće pokorno služe u svladavanju vodene stihije. (c)

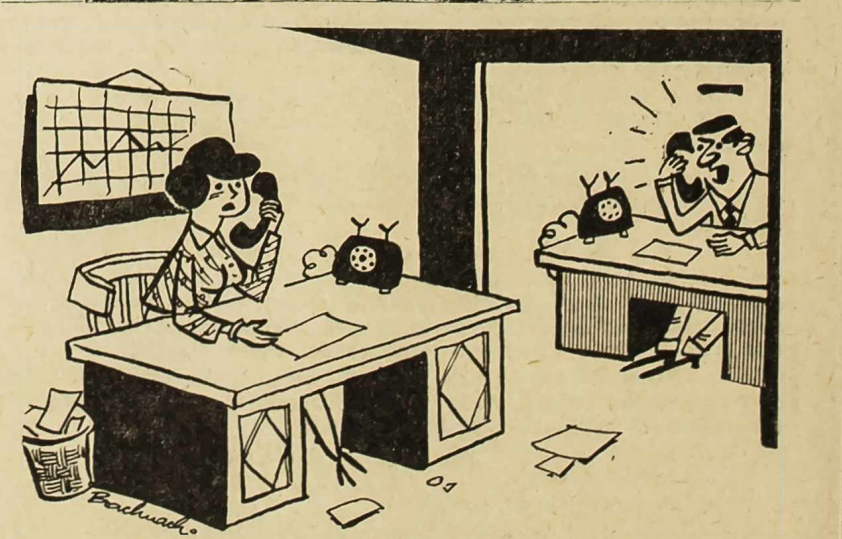
Iz drniškog »Transremonta« Novo nagrađivanje

»Transremont«, transportno i remontno auto - poduzeće u Drnišu počelo je od 1. jula plaćanje po ekonomskim jedinicama. Iako je godina na izmaku oni su još uvijek prvo i jedino poduzeće u drniškoj komuni koje primjenjuje novi sistem nagrađivanja.

Taj ozbiljan i težak posao zahitijevao je mnogo predradnji u kojima je »Transremont« u pomoćao i Tehnološko - ekonomski biro iz Zagreba. Najprije je donesen Pravilnik o raspodjeli osobnih dohodaka i Pravilnik o raspodjeli čistog prihoda. To su dva osnovna instrumenta: prvi je regulirao plaćanje članova kolektiva, a drugi regulira raspodjelu finansijskih sredstava u poduzeću.

Od momenta donošenja pravilnika u »Transremont«-u se osjetio nagli preokret: učinak je porastao, uštede materijala povećane, balast u radnoj snazi isplivao na površinu. U poduzeću se održavaju zborovi ekonomskih jedinica redovno svakog mjeseca. Na tim su zborovima ekonomskih jedinica njeni članovi, analizirali svoj učinak i samostalno raspravljali o raspodjeli novčanih sredstava prema radu. Diskusije su bile žive ali uvijek principijelne i konstruktivne.

Ekonomskih jedinca ima sedam, a osmu ekonomsku jedini-

— HALO DRUGARICE MIRA, TREBA DA VODIŠ VIŠE RAČUNA U PODUZECU! (c)

Sjednica NO općine Knin OSNOVAN OSIGURAVAJUĆI ZAVOD

Na odvojenim sjednicama Vijeća i Vijeća proizvođača kninske općine usvojena je odluka o izmjeni Statuta na osnovu koje dosadašnji odsjek za narodnu odbranu postaje odjel, zatim je izmijenjena odluka o unutrašnjoj organizaciji uprave NO. Time se regulira pitanje izdavanja odsjeka za rad i radne odnose iz nadležnosti Odjela za društvene službe, s tim što će se u buduću nalaziti u sastavu Odjela za privredu i komunalne poslove.

Osim donošenja rješenja o osnivanju Osiguravajućeg zavoda kao zajedničkog za područje općina Knin i Kistanje, uz prethodno dobivenu suglasnost kistanjske komune, prihvaćeno je rješenje da se trgovačkom poduzeću »Badem« dade status poduzeća za snabdijevanje i promet na veliko voćem i povrćem.

Na sjednicama su date garancije privrednim organizacijama. Tako ZTP za dizel - lokomotive, Poduzeće PTT saobraćaja Šibenik u vezi izgradnje nove poštanske zgrade u Kninu, Trgovačkom poduzeću »Jedinstvo« za izgradnju upravno - stambene zgrade i Poljoprivrednom dobru »Glavica« za obrtni i sezonski kredit.

U nastavku sjednica usvojena su rješenja o dodjeli zemljišta Komunalnoj banci, trgovačkom poduzeću »Jedinstvo«, Zavodu za upošljavanje radnika i »Izgradnja« za podizanje upravno-stambenih zgrada.

Na zajedničkoj sjednici kojoj su prisustvovali predstavnici privrednih organizacija, podnijet je izvještaj o kretanju privrede za proteklih devet mjeseci.

Zatim su izvršena postavljenja. Nedjeljko Rajšić je postavljen za tajnika Narodnog odbora, jer je dosadašnji tajnik Krste Lešić razriješen dužnosti zbog odlaska na novu dužnost u Zagreb.

Za direktora Osiguravajućeg zavoda postavljen je Nikica Opačić.

Odlaskom na novu dužnost u Beograd inž. Ante Radovića ostalo je upražnjeno mjesto direktora u Šumskom gospodarstvu.

Nakon raspisivanja natječaja za novog direktora postavljen je inž. Ante Pavlica.

Izvršena je popuna u Savjetu za poljoprivredu. Za predsjednika Savjeta imenovan je odbornik Dušan Popović. (m)

Murter se priprema za proslavu

U Murteru se vrše obimne pripreme za proslavu Dana Republike. Uoči proslave održat će se u kino - dvorani svečana akademija. Tom prilikom Omladinsko mješovito pjevačko društvo nastupit će prvi put pred murterskom publikom. Također nastupaju i učenici Osnovne škole Murter. Na njihovom programu nalaze se pjesme, narodna košica i recitacije. (OJ)

DOBAR RAD ŠKOLSKE RADIONICE U MURTERU

Školska radionica u Murteru osnovana je na inicijativu nastavnika Vežjaka, koji je uložio mnogo napora dok je sakupio najosnovnija sredstva za normalan rad radionice. Alat su jednim dijelom nabavili sami dajući dobrovoljnim priložima, dok je veliki broj starog rabljenog alata dalo brodogradilište »Vodopija Ivo - Srećko«. Također je i škola jednim dijelom učestvovala u troškovima pri nabavci alata.

Školska radionica je već počela da radi. Stigle su i prve narudžbe. Osnovna škola u Murteru je naručila tri stotine komada kreveta sa ceradom, koje će u turističkoj sezoni iznajmljivati grupama daka. Dobivena sredstva školska radionica će koristiti za nabavku novog alata, te za organiziranje ekscurzija. (OJ)

U Drnišu Dan Republike slavi se u znaku pjesme i crvenih marama

Dan Republike u Drnišu proslavlja se ove godine u vedrom raspoloženju. Pretpriazničko raspoloženje zahvatilo je najmlađe već onog dana kada im je saopćeno da će polagati svečani pionirski zavjet, i stupiti u redove milijunske organizacije najmlađih. Za taj dan odrasli učenici Osnovne škole u Drnišu pripremaju svojim »prvašićima« bogat umjetnički program. Oni hoće da im ovogodšnji Dan Republike — kada prvi put vežu crvenu pionirsku maramu oko vrata — ostane u trajnom sjećanju.

U ponedjeljak će Drniš imati svoju drugu priredbu »Mikrofon je vaš«. Organizirana vlastitim muzičkim snagama, priredba pobuđuje veliko interesiranje. Akademiju uoči Dana Republike ispunit će nastup učenika muzičke škole i pjevačko društvo »Bratstvo«. Uobičajeni vatromet, promenađni koncert i buduća glazbe neće izostati i ove godine. (c)

GOLUBIČANI PRIKAZUJU FILMOVE U STRMICI

Aktivnošću omladine i prosvjetnih radnika sela Golubića, okupljenih u društvu »Prosvjeta«, prikupljena su sredstva od ulaznica s raznih priredaba što je omogućilo nabavku novog kinoprojektora za uski film. Onda u zadužnom domu u Golubiću redovito se nedjeljom i praznicima prikazuju filmovi.

U posljednje vrijeme aktivisti golubičke »Prosvjete« s istom kinoparaturom posjećuju susjedno selo Strmicu, centar ciglarske industrije u kninskoj općini, gdje također priređuju filmske priredbe.

Zaista lijep primjer aktivnosti na selu i pružanja pomoći jednog sela drugome. (m)

U MARKOVCU OTVORENA ČITAONICA

U novosagrađenim društvenim prostorijama u Markovcu, koja je, kao i učiteljski stanovi iznad njih, podignuta dobrovoljnim radom mještana i sredstvima samodoprinosna, na svečan način je otvorena čitaonica. Tom prilikom amošnja omladina izvela ju kulturno zabavni program. Omladinci su pokrenuli akciju za nabavku radioaparata. Već su sakupili 20.000 dinara. (m)

Turističke vijesti

AUTOTRANSPORTNO PODUZEĆE u Šibeniku proslavit će 29. novembra ove godine desetogodišnjicu svog postojanja. U okviru proslave bit će otvorena nova garaža, servis i drugo. Na uređenju tih pogona poduzeće je iz vlastitih sredstava utrošilo 80 milijuna dinara.

UPRAVNI ODBOR Ugostiteljske komore kotara, nedavno je održao sjednicu. Na sastanku je izvršena analiza turističke sezone 1961. godine. Razmotreni su i prihvaćeni prijedlozi Odbora za uzdizanje kadrova, i podnešen je izvještaj o stanju ugostiteljske mreže na području općine Vodice, Tiješno i Primošten.

RADOVI NA ADAPTACIJI restorana »Rijeka« privode se kraju. Restoran će raspolagati sa 120 sjedaćih mjesta a kapacitet kuhinje iznositi će 400 obroka dnevno. Za uređenje i opremu utrošeno je 22 milijuna dinara. Otvaranje restorana predviđeno je krajem siječnja 1962. godine.

U PRIMOSTENU SU ZAPOSLENI tečajevi esperanta. Kandidati koji s uspjehom završe tečaj bit će zaposleni u esperantističkom centru na predjelu velike Radeče. Tečaj sada pohađa 98 lica.

UGOSTITELJSKA KOMORA kotara doznala je za pomoć nastradalima u Trpnju preko Turističkog društva Trpanj, 50 hiljada dinara.

U OVOGODIŠNJOJ TURISTIČKOJ sezoni devizni priliv na području kotara povećan je za 25 posto. Tako je primljeno u valuti 13.600.000 i čekovima 74.450.000 deviznih dinara. Ovaj promet ostvarile su filijale Narodnih banka u Šibeniku, Kninu i Drnišu. — KB —

Pogled na Pirovac

Pirovačke kamenice i dagnje

Pirovačani se bave jednostavnim privrednom djelatnošću. Oni su glavni i gotovo jedini opskrbljivači tržišta Šibenika i Zadra kalmatinskim specijalitetima — kamenicama i dagnjama. Velike količine otpremaju se u francuski turistički kamp u Pakošanima.

Prva sredstva za uzgajanje kamenica i dagnji uložio je institut za unapređenje ribarstva u Zadru. Institut je uložio nekoliko stotina hiljada dinara za potpunu opremljenost pet postojećih parkova, koji su mogli da dadu nešto više od pola vagona

kamenica i dagnji. Daljnjim ulaganjem sredstava za proširenje postojećih parkova, te izgradnjom novih, godišnja proizvodnja kamenica i dagnji, popet će se na nekoliko vagona.

Nova ulaganja uslijedit će od strane poljoprivredne zadruge Pirovac, koja je preuzela posto-

jeće parkove od zadarskog Instituta za unapređenje ribarstva. Ulaganja za povećanje kapaciteta parkova izvršit će se u tri etape. Prva etapa kako je planirano, treba da uslijedi do kraja ove godine, dok će se druge dvije etape izvršiti u 1962. godini. O. J.

Zabilježeno

Zašto nistenavratili ljetos?

»Fico« se lagano spuštao niz serpentine slapova Krke. Cesta valovita i izrovana, dosadnim jesenskim kišama, prisilila je popularno vozilo na »polaganje ispitja zrelosti«. Pridošle jesenske vode tjerale su slapove na još veći, neumorni žubor. Prostor ispred starog restorana bio je potpuno prazan. Unutra nekoliko ljudi dosadno prevrće novinske stranice. Ispred njih vrč crnoga. Jednu koktu, zamolio sam konobara.

— Ne, prijatelju zašto koktu kod ovakvog lipog našeg vina, reče mi čovjek starijih godina. Znaite »u tudem sam svijetu pa se trebam paziti — pravim se stranac.

— Kako vas put nanese baš sada. Što niste navratili ljetos pa biste vidjeli kakav je ovdje život. Deseci automobila s različitim registarskim oznakama dolaze na ovo tlo. Svi žele da im boravak bude ljepši i udobniji. Medutim, to ponekad, dijelom iz objektivnih, a dijelom iz subjektivnih razloga izostane. Restoran, koji bi više odgovarao jednoj seoskoj gostionici, ni izdaleka, kako po svom kapacitetu, tako i po tehničkim uređajima, ne može zadovoljiti goste. Temelji

novog i suvremenog hotela udarenj su još prošle godine. Sredstva od 32 milijuna dinara nisu bila dovoljna da okončaju radove. Nedostaje još punih 12 milijuna. Oni iz Narodnog odbora općine ne mogu osigurati preostala sredstva. Ne bi bilo na odmet, kada bi privredne organizacije dobrovoljnim priložima potpomogle dovršenje započetog objekta.

Cesta za slapove, gotovo je neprohodna, te bi njoj rekonstrukciji trebalo prići što prije, kako bi još više afirmirali, to daleko poznato izletišta. Mjesna tvornica, kako nam reče N. Gulin, predsjednik SSRN-a u Lozovcu, voljna je dati novčana sredstva za rekonstrukciju postojeće ceste. Kada bi ostale privredne i društveno - političke organizacije imale isto mišljenje, vjerujemo da bi cesta do iduće turističke sezone bila osposobljena. Uređenje prilaznih puteva za slapove, izgradnja prostora za izletnike s malim kiškoskom, koji bi bio opskrbljen osvježujućim pićima i slično, ne iziskuje neka naročita sredstva. Nema sumnje, da bi boravak mnogih gostiju bio ljepši i udobniji. MR

naši ljudi Mladić s bradom

Za visokim se čovjekom svatko okrene. Ako on uz to ima još i bradu, onda on postaje objekt razodnalog promatranja i u sredini gdje nije jedini, a kamoli u mjestu gdje je sam. To u Drnišu na sebi osjeća mladi akademski kipar MATE ČVRLJAK. Seljačko dijete palog prvoborca iz Konjevatra poslije osnovne škole u Šibeniku, škole primijenjenih umjetnosti u Splitu završio je ovog ljeta kiparski odsjek Akademije likovnih umjetnosti u klasi majstora kipara Vanje Radauša. U Drnišu predaje likovni odgoj, a razgovarati s njim je zadovoljstvo, jer njegov humor osvježava.

Što vas je potaklo da kao akademski kipar dođete u jedno malo mjesto kao što je Drniš?

— U Drniš sam došao odazvavši se rado na poziv da prenesem u kamen Meštovićeve »Orače«. Volim čvrste žive skulpture koje me okružuju u ovom kraju. Uvjerem sam da likovni kreator može nesmetano da stvara u provinciji. On u provinciji može da ima poteškoća u materijalnom pogledu, ali što se tiče samog rada tu je slobodniji i prije će doći do svoje istine.

Što radite, što ćete raditi i da li što spremate?

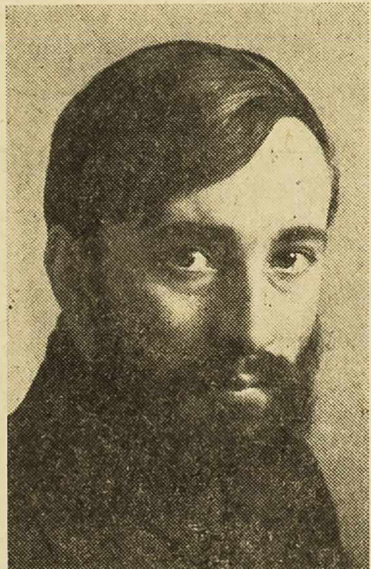
— Vršim pripreme da bih uskoro mogao početi prenošenje »Orača« u kamen. To je reljef dimenzija 2,10 X 3,18 m koji prikazuje četiri figure dinarskog tipa u brazdi, čvrsti i snažni, a modelirani plastično i široko. Drago mi je što ću raditi taj reljef s obzirom da mi je Meštovićevo kao skulptor blizak i drag. U njegovim najnovijim radovima postignut je maksimum izražajnosti s minimumom modeliranja.

Kako se u vama pomirio akademski kipar i likovni pedagog?

— Nije me bilo teško »naterati« među školske klupe da radim s djecom koja vole crtati i modelirati. Djeca su skloni i obilno nadarena bojom i osjećajem za plastiku. Takvih je u Drnišu mnogo. Djeci treba dati neograničenu slobodu u likovnom izražavanju. Ona su u stvaralačkom akto iskrenija od bilo kojeg školovanog majstora kista i dljetja.

Što bi Drniš mogao da učini pa da postane lijep gradić?

— O urbanizmu u Drnišu možda je i smiješno govoriti. Njega nema, ali mjesto kao cjelina s krivudavim i strmim ulicama, malom poljanom o-

stavlja dojam koji stranca prisiljava da se u njemu zadrži preko predviđenog vremena i konačno iz njega ode s lijepim utiscima.

Volim kamenite čvrste kuće one su odraz Dalmacije pa me iznenaduje što arhitektura novijeg datuma zanemaruje kamen, a prednost daje betonu i željezu.

Meštovićevo »Vrelo života« našto je za sebe lijep kutak koji Drnišanji zapažaju tek u žurnom prolazu na nogometno igralište. O izgradnji koštanice nisam pobliže upoznat, ali, koliko mi je poznato, njena lokacija na Gradini je dobro pogođena. Iako su tu dva široka vremenska perioda, njih je moguće arhitektonski spojiti u jednu nepreknutu cjelinu.

Vaše želje i maštanja?

— Za sada je prerano o tome govoriti. Moj je likovni »credo«: ići u korak sa samim sobom, sa svojim intimnim osjećajima i porivima. Biti u korak s vremenom često je samo pomodarstvo. (c)

Aktivnost boračke organizacije

Na području općine Tiješno ima nešto preko 1.800 bivših boraca narodnoslobodilačkog rata, što znači gotovo trideset posto od cjelokupnog stanovništva, dok je poginulih blizu 500. Boračke organizacije svestrano pomažu svoje članove, a osobito one koji su nezbrinuti. Tako je u posljednju godinu dana dodijeljeno petnaest stalnih boračkih penzija,

dok je dvadesetak predmeta na rješavanju kod nadležnih organa. Također je veliki broj bivših boraca zaposlen prema svojim kvalifikacijama i sposobnostima. Posebno se tražila mogućnost za školovanje boraca. Veliki broj je završio večernju osnovnu školu, a zatim je uključen u privredu. Stanoviti broj boraca pohađa večernju ekonomsku školu u Mur-

teru. Ali, ni ovim nisu iscrpljene sve mogućnosti pružanja pomoći članovima boračkih organizacija. O poginulim borcima izgleda manje se misli. Tako na primjer, na čitavom ovom području nije podignut ni jedan spomenik palim borcima, osim tu i tamo po koja spomen-ploča. Ono što se nije moglo učiniti odmah poslije oslobođenja izgleda da će sada biti nadoknađeno. U Betingu su poduzete sve pripreme mjere za podizanje spomenika palim borcima i žrtvama fašističkog terora. Prostor na kojem će biti podignut spomenik već se priprema, pa će uskoro početi radovi. Također je pripremljen i teren za gradnju spomenika u Tiješnu. Općinski odbor Saveza boraca poslao je u toku mjeseca lipnja 150 prijedloga za odlikovanje učesnika narodnoslobodilačkog rata. O. Jureta

Raznovrsne priredbe Doma JNA u Kninu

Dom JNA u Kninu, kao pokretač i organizator kvalitetnih predavanja i raznovrsnih priredaba, daje značajan pečat kulturnom i zabavnom životu grada. U toku novembra Dom JNA organizirao je predavanja iz raznih oblasti našeg života.

Povodom Dana Republike Dom JNA u Kninu organizira gostovanje Šibenskog kazališta koje izvodi Copicjevog »Vuka Buba« a, povodom 17-godišnjice oslobođenja Knina, gostovanje članova splitskog kazališta koje će izvesti popularnu operetu Ive Tijardovića »Mašn Floramy«.

Osnivači Kazališta narodnog oslobođenja Jugoslavije Vjekoslav Afrić, Joža Rutić i drugi nastupit će u Kninu 9. decembra i izvesti priredbu kojom će biti evocirana sjećanja na rad tog kazališta.

Sredinom decembra Dom JNA organizirat će gostovanje članova splitske opere koja će izvesti operu G. Verdia »Trubadur«.

Povodom proslave Dana JNA, 21. decembra na pozornici Doma JNA renomirani ansambli narodnih plesova i pjesama Hrvatske »Lado« izvest će program iz svog bogatog repertoara, a 22. decembra gostuje grupa Narodnog pozorišta iz Beograda u sastavu Maja Čučković, Ljiljana Kontić, Branislav Jeremić, Paja Minčić, Pera Baničević, Bogić Bošković, Rastko Tadić i Dragomir Bojanić, koja će izvesti dramsku poemu »Da se ne zaboravi«. Na programu će biti odlomci iz djela Nazora, I. G. Kovačića, S. Kulenovića, B. Copicća, D. Grbića, R. Radovića i O. Davića.

Osim toga, u prostorijama doma njeguju se i ostale aktivnosti. Postoji lijepo uređena čitaonica, bogata biblioteka, mogućnosti za igru šaha, bilijara i stolnog tenisa. (m)

Suradujte u „šibenskom listu“!

kultura - prosvjeta - kultura - prosvjeta - kultura

RAZMIŠLJANJA O KULTURI

Primjećujemo da se kod nas u zadnje vrijeme mnogo govori o kulturi. Kultura je predmet raznih sastanaka, napisa u novinama i časopisima, vezanih ili nevezanih razgovora, o njoj se govori s različitim aspektima, u raznim prigodama, s raznih nivoa itd. Bilo bi svakako pogrešno misliti da je ta tema postala slučajno baš danas toliko tretirana. Uzroke tome trebamo tražiti u stepenu do kojeg je došla socijalistička izgradnja naše zemlje, a u kojem izvjesni rasporaci, zaostajanja i neujednačenosti dolaze do snažnog izražaja i tek njihovim uklanjanjem ili ublažavanjem mogu se stvoriti realni uslovi za daljnji razvitak i napredak našeg društva. To znači, ako smo ranije pod pritiskom neodoljivosti rješavanja ovog ili onog zadatka na privrednom ili političkom polju odlagali hvatanje u jedan čvrstić koštac s problemima kulture, onda za to danas, kad već imamo ostvarenu kakvu takvu materijalnu bazu, nema ni oprav-

danja ni odlaganja. Postavljanje kulture na prvo mjesto, davanje joj pravog značaja u svim forumima i na svim instancama danas se nameće kao nužni imperativ, ako se hoće da svijest ljudi, njihov duhovni nivo bude adekvatan toj postojećoj materijalnoj bazi i tako stvori jedinstvena osnova za daljnje još veće pothvate na svim, pa i na ekonomskom polju. To je sasvim jepo izrazio u jednom svom članku Vlatko Pavletić: »Kad se danas govori o kulturi i umjetnosti, onda se to ne čini radi prosperiteta umjetnika i kulturnih radnika, nego radi brige za daljnji prosperitet društva u cjelini. Društvo ne živi samo od

štva, odnosno da li se o kulturi uopće može i govoriti izvan društva? Pa funkcija i zadaci kulturnih institucija, sistem upravljanja tim institucijama, odnosi u njima, maksimalno korištenje njihovih potencijalnih mogućnosti, početak kulturnih i umjetničkih radnika u našem sadašnjem društvu. A gdje je još onaj dugi i mukotrpan rad na odgoju pravilnog odnosa naših građana prema kulturnim vrijednostima, na izgradnji kriterija za razlikovanje kulturnog od nekulturnog, lijepog od nelijepog, umjetnosti od kača, na poštivanju vlastite kulturne baštine i kritičkom odnosu prema uvezenom itd.

U toku zadnjih 16 godina baš

Dosta se govori o takozvanoj socijalističkoj kulturi, premda se ne sjećam da sam ikadje pročitao njenu definiciju. Po mom mišljenju se inače radi o nekoj posebnoj vrsti kulture, koja bi se mogla nazvati socijalističkom (ukoliko to ne bi bili proizvođači kulture nastali u socijalističkom društvu, ali iz sadašnje perspektive njih je još teško identificirati), već o socijalističkom shvaćanju i tretiranju kulture, o socijalističkom odnosu prema kulturi, o odnosu kojeg socijalističko društvo ima prema kulturnim vrijednostima. A kako je socijalističkom društvu osnovna vrijednost čovjek i ciljevi kulture su potčinjeni toj vrijednosti, te se prema tome ni kultura ne može odijeliti od društva, naročito našeg. Čovjek podvrgnut emanacijama kulture tek postaje u pravom smislu riječi društveno biće, koje svoju egzistenciju gradi u skladu s egzistencijom drugih, kako pojedinaca, tako i čitave zajednice. Razgovori o kulturi i pristupanje rješavanja problema kulture, mislim, da bi trebali polaziti od te činjenice.

Piše: Branko Belamarić, predsjednik Savjeta za kulturu NO kotara

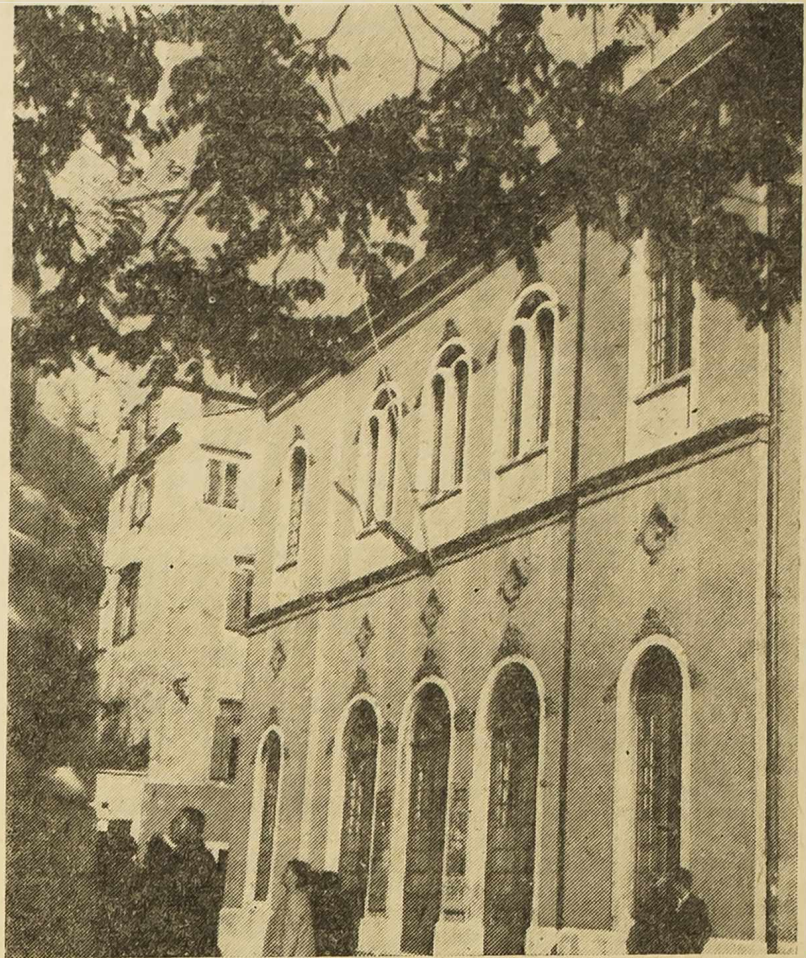
kruha; za njegov opstanak nije dovoljna samo materijalna baza. Eto, zašto su učestali razgovori i razmišljanja o kulturi kod nas danas sasvim logična pojava.

Bilo bi, međutim, pogrešno misliti i to da se problemi kulture iscrpljuju u borbi za osiguranje odgovarajuće materijalne baze za njen razvitak, odnosno da je jedini zadatak borba za kulturu kod onih faktora od čijeg razumijevanja više ili manje zavisi dobivanje sredstava potrebnih za vršenje odgovarajuće funkcije ove ili one kulturne institucije, organizacije ili bilo kakve forme kulturnog života. Stvar bi onda bila više manje tehničke prirode, jer »nerazumijevanje« više ne možemo ni pretpostaviti (sistem društvenog samoupravljanja to, uostalom, isključuje), materijalna sredstva društva su ojačala, dovoljno je odobriti ih i problemi kulture bili bi vrlo brzo riješeni (konkretno kod nas u Sibeniku adaptirati zgradu muzeja, urediti gradsku i naučnu biblioteku, ljetnu pozornicu, ljetno kino i sl. i gotovo). Problemi su, međutim, mnogo širi i složeniji i zato su i razgovori o kulturi raznovrsni, kompleksni i sveobuhvatni.

Jer, sada je vrijeme da se raščiste mnogi pojmovi koji su na području kulture još uvijek nerazjašnjeni. Što je uopće kultura? Kakvo je njezino mjesto i uloga u socijalističkom društvu? Kakav treba da je odnos između kulturnih vrijednosti i potrošača kulture? Kakav treba da je odnos između kulture i dru-

štva, odnosno da li se o kulturi uopće može i govoriti izvan društva? Pa funkcija i zadaci kulturnih institucija, sistem upravljanja tim institucijama, odnosi u njima, maksimalno korištenje njihovih potencijalnih mogućnosti, početak kulturnih i umjetničkih radnika u našem sadašnjem društvu. A gdje je još onaj dugi i mukotrpan rad na odgoju pravilnog odnosa naših građana prema kulturnim vrijednostima, na izgradnji kriterija za razlikovanje kulturnog od nekulturnog, lijepog od nelijepog, umjetnosti od kača, na poštivanju vlastite kulturne baštine i kritičkom odnosu prema uvezenom itd.

U toku zadnjih 16 godina baš Dosta se govori o takozvanoj socijalističkoj kulturi, premda se ne sjećam da sam ikadje pročitao njenu definiciju. Po mom mišljenju se inače radi o nekoj posebnoj vrsti kulture, koja bi se mogla nazvati socijalističkom (ukoliko to ne bi bili proizvođači kulture nastali u socijalističkom društvu, ali iz sadašnje perspektive njih je još teško identificirati), već o socijalističkom shvaćanju i tretiranju kulture, o socijalističkom odnosu prema kulturi, o odnosu kojeg socijalističko društvo ima prema kulturnim vrijednostima. A kako je socijalističkom društvu osnovna vrijednost čovjek i ciljevi kulture su potčinjeni toj vrijednosti, te se prema tome ni kultura ne može odijeliti od društva, naročito našeg. Čovjek podvrgnut emanacijama kulture tek postaje u pravom smislu riječi društveno biće, koje svoju egzistenciju gradi u skladu s egzistencijom drugih, kako pojedinaca, tako i čitave zajednice. Razgovori o kulturi i pristupanje rješavanja problema kulture, mislim, da bi trebali polaziti od te činjenice.

Sibenik — Narodno kazalište

film

Dnevnik Ane Frank

AMERIČKI FILM. REŽIJA: GEORGE STEVENS

»Ako uzmete u obzir da osnovnu misao filma nikad ne iskazujem neposredno nego putem emocija koje će film izazvati kod gledalaca, onda možete da prihvatite moje nastojanje da ključnim emotivnim scenama dam maksimalni artistički intenzitet. U »Ani Frank« na primjer, ja sam htio da o sudim nacizam, ali na taj način što bih u vezi s tim dao nekim istinama opći značaj. Osuđujući nacizam htio sam da osudim zlo u svijetu uopće i njegov sistem negiranja čovjekove ličnosti. Zato sam strah osmoro Jevreja, sakrivenih na amsterdamskom tavanu, varirao do apsurdnih razmjera. Strah da će biti otkriveni i deportirani, što znači uništeni, doveo je ove ljude do stanja kad, recimo, prestaju da se boje savezničkog bombardovanja i kad, što više, počinju da ga žele« — rekao je Georg Stevens, danas jedan od najboljih američkih režisera, jednom našem filmskom radniku. Bolje objašnjenje za ono što smo doživjeli gledajući »Dnevnik Ane Frank« mislim da nije potrebno. Naša emotivnost je bila zaista maksimalno izazvana, a preko nje i revolt prema svemu onome što je prouzrokovalo događaje kojima smo bili svjedoci. Zar s ovim nije ovaj film sasvim ispunio svoj zadatak? Režiser »Mjesta pod sunce« i »Shanea« nije ni ovog puta podbacio i, ako je »Dnevnik Ane Frank« odličan film, onda je to u prvom redu zasluga jake umjetničke ličnosti Stevensa.

Ponosni buntovnik

AMERIČKI FILM. REŽIJA: MICHAEL CURTIZ

Westerni su postali rijetki u našem filmskom repertoaru i zato smo ovoga išli gledati onako »ka« od želje. Ne bismo mogli reći da nas je oduševio, ali ipak barem donekle prevazišao standardne proizvode ovog žanra. Ustvari nije stereotip, raden šablonski, iako je baš ono što u njemu nije stereotip prilično strano westernu. Mislim na dosta naglašenu sentimentalnu notu, koja film donekle vodi i u melodramu i uglavnom samo ona tučnjava na početku i obračun na kraju filma unose štimung westernskog žanra. Osjeća se ipak da je film radila iskusna ruka režisera kao što je Michael Curtiz, dok su glavni protagonisti Alan Ladd (umak »Shanea«) i Olivia de Havilland, pa čak i mali David Ladd prikazali glumu koja nadilazi westernski prosjek.

— b —

Dolazi Splitsko kazalište

U organizaciji domova JNA, Narodno kazalište iz Splita gostova će s popularnom operetom Ive Tijardovića »Mala Floramye« u petak, 1. prosinca, u Sibeniku, a u subotu, 2. prosinca, u Kninu. Sibienska publika vidjet će ovu najmilijenu jugoslavensku operetu u dvorani Narodnog kazališta, a kninska u dvorani Doma JNA.

Naš poznati kompozitor IVO TIJARDOVIĆ (rođen u Splitu 1895) napisao je »Mala Floramye« — na vlastiti libreto — 1925. godine. Praizvedba djela, pod Tijardovićevim dirigentskim vodstvom, održana je 14. I. 1926. u Narodnom kazalištu u Splitu. Može se reći da je ova opereta produkt istog životnog veselja koje struji iz dubrovačkih pokladnih komedija; u njoj odjekuje ludi karnevalski smjeh i osjećanja ljubavna pjesma, plesni ritmovi izmjenjuju se s našim narodnim motivima, a sve je to skupa okupano sunčanom dionizijskom radošću i osvježeno slanim povjetarcem s mora.

Sarolik, živ i sadržajan libreto u kojem su sva lica izvrsno okarakterizirana, pun je originalnih obrata i duhovitih dosjetaka, uz mjestimičnu primjesu peckave političke satire.

Splitska praizvedba na kojoj se Tijardović pojavio ne samo kao autor, već i kao scenograf, koreograf, i crtač kostima, a u isto i dirigent, doživjela je nezapamćen uspjeh. Ali ne samo u Splitu, koji je u ovom ili onom liku vidio pojedine svoje sugrađane, nego i u mnogim drugim našim gradovima, ta je opereta postala najpopularnijim Tijardovićevim muzičko-scenskim djelom. Sjur Bepo Pegula, taj tipični predstavnik vedrog, veselog i bezbrižnog malog splitskog čovjeka, a ujedno i tim izrazitog sabotera »dvojne monarhije«, postao je legendarnom li-

čnošću. No, ne samo on. I Sjur File i Sjur Dane, i Mirko, Sjora Petronila i drugi, a nadasve Mala Floramye, taj »najljepši splitski cvit«, postali su svima dragi. Njihovi napjevi i melodije, među kojima se osobito ističu nostalgična pjesma »Daleko m'e moj Split« i neodoljivi šlager »Sjur Bepo moj...« doprli su i u najudaljenije krajeve naše zemlje.

Ovo Tijardovićevo najbolje operetno djelo izvedeno je dosad na gotovo svim našim muzičkim pozornicama, a goleme je uspjehe postiglo i u inozemstvu, na koncertima i radio-emisijama.

Ansambel splitskog Narodnog kazališta izvodi »Mala Floramye« pod muzičkim vodstvom dirigenta Vida Kuzmanića, u režiji Branka Kovačevića (dugogodišnjeg interpretaora uloge Sjora Bepa), dekoru i kostimima Ive Tijardovića mlađeg, kao gosta, i u koreografiji Franke Hatze. Naslovnu ulogu tumači Gertruda Munitić, a u ulozi Mirka gostuje zagrebački tenor Slaven Smolaka. Sjur Bepa Pegula igra Petar Jelaska, Miss Beautyflower Maja Božin, Sjur Danu Berislav Mudnić, Sjur Filu Slavko Štetić, Sjur Petronilu Tana Mascarelli, Zlatko Fajt, Mirjana Dulčić, Blaženka Pavičić, Tješivoj Cinotti, Ivan Roje i drugi.

B. B.

Guy Clairmont

KARIJERA

Ksavije (Xavier) je bio mlad čovjek dvadesetih godina koji je sebi uvrstio u glavu da mora postati novinar. Tome se odlučno protivila njegova ugledna porodica koja je državi dvije stotine godina davala najbolje činovnike.

Nesretni Ksavije upućivao je svoje rukopise svim redakcijama u zemlji kako bi na taj način — zajedno sa plaćenom poštarinom za odgovor — smanjio deficit poštanske službe. U tome je Ksavije i uspijevao.

Ovi uspjesi, međutim, izazvali su oštro negodovanje članova ugledne porodice. Najzad, jedan od stričeva pozvao ga je k sebi i saopćio mu da je porodični savjet riješio da mu nade pristojno zaposlenje. On treba da zauzme mjesto sekretara konzervativne stranke kojoj je od pamtivijeka pripadala ova porodica.

Ksavije je to odlučno odbijao s obrazloženjem da je skroz apolitičan čovjek koji ne razlikuje lijevicu od desnice, a samo kulturni život ga interesira. Kad su mu zaprijetili da će ga razbaštiniti, i kad je njegova dražesna žena Oli (Olly) izrazila sumnju da bi njih dvoje moglo da žive duže vremena od vraćenih rukopisa, Ksavije je teška srca pristao da primi mjesto sekretara stranke.

Na tom mjestu Ksavije nije radio ništa, što je izazvalo opće zadovoljstvo. Ambiciozni ljudi puni inicijative nisu bili poželjni. Nekom poslaniku stranke toliko se sviđala njegova ravnodušnost za složene probleme da ga je predložio za povišicu.

Jednog dana, šef stranke pozvao je Ksavijea pa mu saopćio:

»Mladiću, ja sam odlučio da vas na idućim izborima istaknemo na kandidatskoj listi.«

Ksavije je problijedio pokušavajući da se izvuče:

»Ali, ekselencijo, ja nemam nikakvih sposobnosti za poslanika...«

Šef stranke umirivao ga uz značajan osmijeh:

»Ne bojte se, mladiću, nema nikakve šanse da budete izabrani. Na brižljivo sastavljenoj paleti naše kandidatske liste nedostaje nam još samo neki novinar. Zato smo vas unijeli.«

Ali prije će kamila proći kroz iglene uši nego vi kroz vrata Burbonske (Bourbonske) palače.

Shvativši da je otpor protiv šefove volje uzaludan, Ksavije je pristao na bezizjednu kandidaturu. No, — kamila je prošla kroz iglene uši, ili drugim riječima: Ksavije je bio izabran. Takvi neočekivani preokreti događaju se ponekad i u političkom životu. Ukratko, — na dan poslije izbora Ksavije se probudi kao poslanik. Navrat, nanos, odjuri šefu stranke sa zahtjevom da se njegov izbor poništi.

»Poslanik koji za cijelo vrijeme trajanja mandata ne progovori nijednu riječ«, dokazivao je on, »to je najgora blamaža.«

Ali iskusni parlamentarac odgovori:

»Naprotiv, mladiću. Ako u svom mandatnom periodu ne budete otvorili usta, svi će vas smatrati dubokoumnim i sposobnim političarem koji umije da čuti kad se drugi brukaju svojom blagoglagoljivošću. Političari koji uzimaju riječ kad god im se ukazuje prilika, otkrivaju samo svoje slabosti.«

Tako je Ksavije u parlamentu uporno ćutao. To mu je bilo tim lakše što o stvarima koji su bili na dnevnom redu nije imao pojma niti su ga interesirale.

Međutim, u Parizu je izlazio tada dnevnik koji je postizao ogromni tiraž zahvaljujući upravo činjenici da nikad nije ćutao. U tom dnevnom listu pojavili su se, kao grom iz vedra neba, oštri napadi na sekretara stranke i narodnog poslanika Ksavijea. Brilljantno napisani napadi objavljivani su potpisom FALANKS (PHALANX) podigli su mnogo prašine.

Nitko nije znao tko se krije pod tim pseudonimom, ali je bilo očigledno da anonimni autor zna mnogo, štaviše sve o Ksavijeu. On je ras-

krinkao njegove porodične veze na koji je način postao sekretar stranke i kako je došlo do njegove kandidature. Naročito oštro napadao je Ksavijea zbog poslaničkih dnevnika koje trpa u džep ne radeći ništa.

»Predstavništvo naroda ne postoji radi parazita koji pomoću svojih veza sebi obezbjeđuje bezbrižan život na račun onih koji plaćaju poreze« pisao je Falanks na vrhuncu svojih napada.

Stranka je zahtijevala da Ksavije javno pobje inkriminacije da je on karijerista i protekcionar. Ali on je to odbio s obrazloženjem da mu je ispod časti polemizirati sa nekim piskaralom. Stranka neka postupa kako nalazi za shodno, ali on lično zadržat će svoj stari stav — ćutanje.

Kad su članci postali sve češći i žešći, gospođa Oli jednog dana upita svog supruga:

»Zar ne znaš tko se krije iza tog prijavog FALANKSA?«

»Kako ne bih znao. Štaviše, ja ga znam vrlo dobro.«

»Zaboga tko je to?«

Tada Ksavije šapnu svojoj ženi:

»Lično ja. Ja sam FALANKS.«

»Ti da samog sebe tako prostački napadaš? Pa to je nenormalno.«

naša priča

»I te kako normalno«, odgovori suprug vrlo raspoložen. »Ja hoću time da postignem dvije stvari. Prvo, da se oslobodim nezahvalnog mandata poslanika osuđenog na vječito ćutanje. A drugo, da skrenem pažnju javnosti na svoje novinarske sposobnosti. Urednik lista, iako nema pojma tko mu šalje te članke protiv mene, izjavio je: Cim Falanks izade iz svoje anonimnosti, ja ću ga zaposliti uz basnoslovne prinadležnosti. Sutra ću već stupiti na mjesto u redakciji, jer sam ispucao sav materijal o Ksaviju.«

Upravo kad je Ksavije sve to izložio svojoj Oli, na vratima se pojavio delegacija od pet članova njegove stranke. Najugledniji član ove ugledne delegacije vatreno oslovio Ksavijea:

»Poštovani i dragi kolega. Svi smo ogorčeni svjedoči niskih napada kojima ste izloženi od strane nekog novinarčića u revolverskom listu. Došli smo da vam saopćimo odluku donijetu na prošlog sjeđnici rukovodstva naše stranke. Kako radi prestiža stranke tako i iz stranačke solidarnosti mi nećemo dozvoliti da vas upropaste. Naprotiv! Riješili smo da Falanksu damo dostojan odgovor.« Tu je govornikov glas uzbuđeno zadržao: »Poštovani kolega! Opozicija bi likovala kad bi mogla izazvati novu krizu. Naš šef u ovom momentu sastavlja novu vladu. Da bi bulvarskoj štampi dokazao kako se mi ne damo zaplašiti, on vam nudi portfelj ministra trgovine.«

Ksavije se s mukom uzdržao da ne prasne u smijeh. Gospođa Oli, koja je umjela da cijeni ministarsku stolicu kao i ministarsku penziju, dala je pristanak u ime svoga supruga.

Ksavije je sutradan zauzeo položaj ministra trgovine. Falanks je u nekoj sitnoj notici izjavio zaljenje zbog svojih napada, pravdajući se da je bio skroz pogrešno informiran.

U raznim kabinetima se Ksavije održao duže nego ostali ministri, a to samo zahvaljujući svojoj uzdržanosti od makakve inicijative. Na taj način nije stekao nijednog neprijatelja iz bilo kog tabora a vodio je sve resore od trgovine do zdravlja i financija. No, iz jedne od najnovijih vlada on je ispao, a to zbog toga što je u toku vremena ipak stekao i nešto stručnosti.

(Prevod s francuskog)

gradske vijesti

ŠIBENIK KROZ TJEDAN

NARODNO KAZALIŠTE

Srijeda, 29. XI — B. Čopić: Vuk Bubalo. Početak u 20 sati.
 Četvrtak, 30. XI — B. Nušić: Autobiografija. Početak u 20 sati.
 Petak, 1. XII — I. Tijardović: Mala Floramye. Gostovanje Narodnog kazališta iz Splita. Početak u 20 sati.
 Subota, 2. XII — G. Figueiredo: Lisica i grozd. Početak u 20 sati.
 Nedjelja, 3. XII — R. Thomas: Klopka. Početak u 20 sati.
 Utorak, 5. XII — B. Čopić: Vuk Bubalo. Predstava za dake. Početak u 10,30 sati.
 Srijeda, 6. XII — R. Thomas: Klopka. Predstava za dake. Početak u 10,30 sati.

KINEMATOGRAFI

»TESLA«: premijera češkog filma — ROMEO, JULIJA I TAMA (do 30. XI)
 Premijera sovjetskog filma — UZORANA LEDINA I DIO (1. 4. XII)
 Premijera sovjetskog filma — UZORANA LEDINA II DIO (5.—8. XII)
 »20. APRILA«: premijera talijanskog filma u boji — LJETNE PRICE (do 30. XII)
 Premijera domaćeg filma — PRVI GRAĐANIN MALE VAROŠI (1.—4. XII)
 Premijera francuskog filma — ISTRAŽNI SUDAC (5. do 10. XII)

DEŽURNA LJEKARA

Do 1. XII — I narodna — Ulica Božidara Petranovića.
 Od 2.—8. XII — II narodna — Ulica Bratstva i jedinstva

Matični ured

ROĐENI

Zoran, Tomislava i Vukosave Vuškman; Milena, Marija i Ane Božić; Milojka, Ante i Leonide Škorić; Tomislav, Siniše i Dušice Čičin — Angul; Marina, Dušana i Ane Računica; Milena, Ivana i Marije Brajković; Joso, Stjepana i Frane Škugor; Slobodan, Ilije i Zagorka Borak; Berislava, Jesjpa i Ljubice Rajčić; Barbara, Gušvac Slavojke; Edita, Mirke i Anke Konjevoda; Milan, Sretka i Ane Uzelac; Đani, Roka i Marije Kožulić; Zoran, Ante i Mare Lucić; Josip, Svetlana i Nade Gracin; Ivana, dr. Čimila i Mirjana Duhović; Ljiljana, Ante i Jeke Crljen; Ivica, Filipa i Ljubice Jelavić; Marko, Tomislava i Imelde Kovačević; Edhem, Age i Frančiške Mujčić i Jadranko, Josipa i Katice Grbelja.

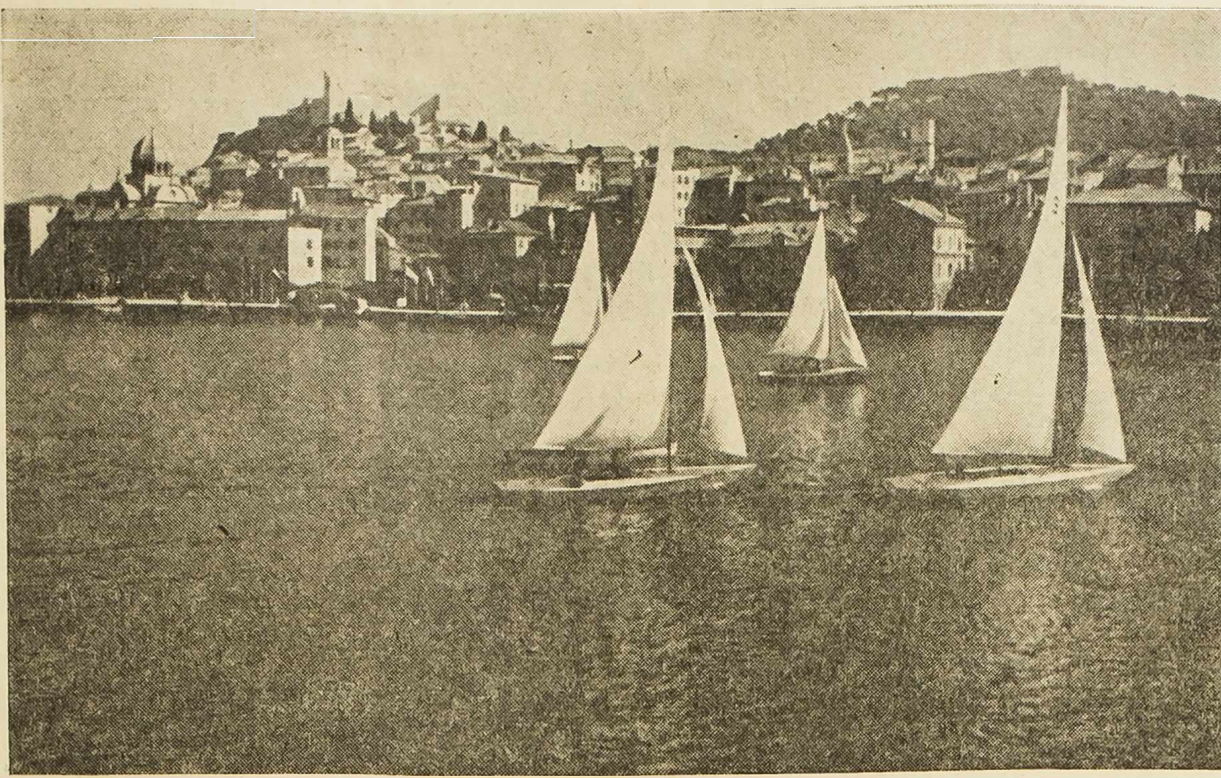
VJENČANI

Kutlača Nikola, oficir JRM — Brajković Marija, službenik; Matić Vladimir, strojovbravar — Brajković Ana, bolničarka; Sprljan Dragutin, trg. pomoćnik — Mačukat Veselka, domaćica. Matijević Dušan, brodograditelj — Zaja Stana, radnica; Kaleb Frane, električar — Veldić Gordana, domaćica; Jajac Milan, motorista mehaničar — Dodig Anđelka, bolničarka; Škugor Jerre, finomehaničar — Superba Slavka, domaćica; Gulin Niko, električar — Petranović Milanka, domaćica; Balin Ivo, bravar — Drezga Anka, krojačica; Kalauz Vlade, službenik — Antunac Zdenka, službenik; Spahija Rade, bravar — Penković Nevenka, službenik i Škugor Živko, zemljoradnik — Lemac Cvita, domaćica.

ZAHVALA

Ovim putem izražavam veliku zahvalnost šefu ginekološkog o-djela Zdravstvenog centra u Šibeniku dr. S. Postnužniku, liječnicima dr. Merlaku, dr. Domiću, dr. Petkoviću, medicinskoj sestri Ivi, svim bobicama kao i ostalom bolničkom osoblju toga odjela, koji su za vrijeme moje bolesti i što skorijeg ozdravljenja, iskazala mi veliku pažnju, njegu i brigu. Još jednom svima od sveg srca hvala.

Dragica Medić

Savjetovanje o šumarstvu na kršu

Podizanje intenzivnih kultura

Da li neproduktivne površine dalmatinskog krša odvojiti iz opsega djelatnosti šumskih gospodarstva i predati ih u nadležnosti narodnih odbora općina, o-slobađanje šumskih gospodarstava plaćanja doprinosa u visini od 15 posto Saveznom budžetu i primjena novih privrednih mjera pažnje učesnika savjetovanja predstavnika šumskih gospodarstava, koje je održano na inicijativu Poljoprivredno - šumarske komore Hrvatske u petak 24. ovog mjeseca u Šibeniku. Savjetovanju su prisustvovali, pored predstavnika, šumskih gospodarstava s područja Dalmacije, predsjednici narodnih odbora općina NO-a kotara Šibenik, predstavnici nekih dalmatinskih kotara i općina i republički inspektor za šumarstvo inž. Mirko Mužinić i dr.

Na savjetovanju je donesen zaključak da se ne odvoje zapuštene od produktivnih površina i ne predaju na upravljanje narodnim odborima općine. Međutim, zakom o šumama predviđa da se neproduktivne površine odvoje od produktivnih i predaju na upravljanje narodnim odborima općina. Stoga su narodni odbori općina predložili da šumska gospodarstva i dalje zadrže te površine s tim, da im narodni odbori općina pomognu u materijalnom i financijskom pogledu.

Narodni odbori općina s područja šibenskog kotara suglasili su se da šumskim gospodarstvima plaćaju troškove oko čuvanja i održavanja neproduktivnih površina. Očekuje se da će to isto učiniti i ostali narodni odbori općina na području Dalmacije.

Pošto šumarstvo Dalmacije ima specifična privrednjanja učesnici savjetovanja donijeli su odluku da zatraže oslobođenje doprinosa u visini od 15 posto Saveznom budžetu kao i to da se šumska gospodarstva u Dalmaciji ne tretiraju kao ona u unutrašnjosti. Ukidanjem plaćanja doprinosa Saveznom budžetu sa-

dašnja situacija u šumarstvu na području Dalmacije — kako je istaknuto na savjetovanju — donekle bi se sredila, a isto tako omogućila bi se i veća ulaganja u obnovu i podizanju novih šumskih površina. Učesnici savjetovanja istakli su da je potrebno da se što prije izradi posebni zakonski prijedlog o načinu gospodarenja i upravljanja sa šumskim zemljištem na području Dalmacije. To je potrebno i zbog toga kako bi se uskladile specifične prilike ovog područja sa zakonskom formom.

Na savjetovanju je bilo riječi i o tome da li je smolarenje korisno za šumarstvo Dalmacije, s obzirom da je uvoznik kalofonij i terpentina znato jeftiniji. Naglašeno je da je potrebno da se i dalje vrši smolarenje, jer na stotine radnika nađe sezonsko zaposlenje, a u Hvaru je izgrađen

specijalni pogon za preradu smole i izradu derivata. Prema tome smolarenje u Dalmaciji se isplati i ne šteti šumi. Danas se u Dalmaciji može proizvesti 500 tona smole, međutim, kada bi se sve to iskoristilo ni izdaleka ne može podmiriti potrebe naše zemlje.

Iz referata o analizi šumarstva u Dalmaciji koji je podnio inž. Mirko Mužinić, vidi se da su šumska gospodarstva ozbiljno pristupila podizanju intenzivnih kultura četinjača, voćnjaka i vinograda. U toku ove godine podignuto je oko 300 hektara, a ukupna ulaganja iznose oko 100 milijuna dinara.

Konstatirano je da izrada pravilnika o raspodjeli čistog prihoda i osobnih dohodaka dobro napreduje, a ekonomske jedinice formirane su dosad u svim gospodarstvima. (NO)

Otvorena izložba Frane Šimunovića

Pod pokroviteljstvom Savjeta za prosvjetu i kulturu, NO-a šibenske općine u subotu je u Narodnom kazalištu otvorena izložba slika zagrebačkog akademskog slikara Frane Šimunovića. Izložba će biti otvorena do 3. prosinca, a u njoj je izloženo 16 slika, većinom iz Dalmacije. Izložba je prije bila otvorena u Zadru, a zatim je prenesena u Šibenik.

Šimunović prije rata sudjeluje na mnogim skupnim izložbama, a samostalno je izlagao u Zagrebu, Beogradu, Splitu. Nakon rata sudjelovao je na izložbama u zemlji i u inozemstvu. 1946. godine izlaže samostalno

u Pragu, a zatim na skupnim izložbama u Bruxellesu, Luganu, Aleksandriji, SAD, zatim u Londonu i u Zapadnoj Njemačkoj. Nagraden je sa nekoliko nagrada, drugom Saveznom nagradom za sliku »Kolona« 1949. Nacionalnom Guggenheim nagradom 1948., Nagradom grada Zagreba 1958. i Nagradom Vladimira Nazora 1961.

Izložbu je otvorio prof. Miljenko Janković pred većim brojem društvenih, političkih i javnih radnika Šibenika, među kojima je bio prisutan i inž. Zvone Jurisić, predsjednik NO-a šibenske općine.

Aktivnost omladine u „V. Škorpik“

Nakon nedavno održane godišnje konferencije Narodne omladine »Velimir Škorpik«, novoizabrani komitet je odmah izradio program rada za naredni period. Plan rada je bio dostavljen pojedinim aktivima na diskusiju i oni su ga usvojili.

Predviđeno je aktiviziranje sportske sekcije, koja bi kasnije mogla prerasti u sportsko društvo. Naročito je velika pažnja poklonjena kulturno - zabavnom životu. Predviđena je šira suradnja sa srednjoškolskom, seoskom i ostalom radničkom omladinom. Tako se uskoro očekuje gostovanje daka Učiteljske škole i nekih drugih. Organizirat će se sportski susret sa seoskim i drugim omladinskim organizacijama. Osim toga predviđaju se i gostovanja sa kulturno-zabavnim programom.

Omladinci su zainteresirani za rad po sekcijama i uskoro se mogu očekivati prvi rezultati. Potrebno je istaknuti da samo poduzeće pruža organizaciji značajnu pomoć. Sindikalna podružnica često puta novčano pomaže omladinske akcije. Također znatnu podršku omladincima pruža

organizacija Saveza komunista. S. Mandić

Kako smo dočekali „Mjesec knjige“?

Stvar nije nova i pitanje, koje u nijednom slučaju ne bi smjelo biti nepoznato. Tako bi bar trebalo očekivati. Međutim, činjenice su nepobitne i one govore svojim upečatljivim jezikom, koji bar ovoga puta, može da bude i osuda.

Prije svega, recimo u čemu je stvar

U čitavoj jugoslavenskoj javnosti mjesec studeni poznat je (ili bi trebao biti) kao »Mjesec knjige«. Iz samog naziva jasno nam je da bi u tom periodu trebalo provesti i neke akcije. Istina, nitko na ništa nije obavezan, nije nitko konkretno zadužen ničim, pa bi se, eto, tako moglo reći: »A molim vas, kome to vi govorite?«

Takvo pitanje nije postavljeno i zacijelo nitko ga i ne pomišlja postaviti. Nitko, mislimo, od onih koji su bili dužni da u ovom mjesecu pokrenu neku akciju.

A tko su ti? Dakle, da ih nabrojimo. Možemo! Evo ih: Gradska posudbena knjižnica, Naučna biblioteka, dva sveučilišta. Sa-

vjet za prosvjetu, Savjet za kulturu, Prosvjetna skupština kotara, pojedine škole, knjižara, pa ako hoćete poduzeća i društvene organizacije. Ako se čudite odakle smo ovo sve izvukli, čudjenju nema mjesta, jer, moralo bi svakome biti jasno da DANAS I OVDJE sve ono što se radi, stvar je svih nas.

Zbog čega pisanja? — možda netko reče.

Zbog mnogih stvari. Tužimo se da su knjige skupe, da ih je teško kupovati, da ljudi čitaju sve manje i manje i još toga. A nije li upravo sada bilo vrijeme da se o tim stvarima malo više porazgovori ili još bolje nešto KONKRETNO učini. Bilo je vrijeme i pružila se prilika. Vjerujemo da je i prva Nobelova nagrada jednom Jugoslaveni došla kao naručena. Pa ipak, od svega nije bilo ništa. Na području našeg kotara nije se ni prstom maknulo da bi se nešto učinilo na popularizaciji knjige. A to je prava šteta koja nam ne služi na čast.

(D)

Repertoar kina u prosincu

Ni u decembarskom repertoaru naših kina nema nijednog filma kojeg bi se moglo posebno istaknuti kao film koji diže prosjek vrijednosti tog repertoara. Kako je takva situacija već prilično dugo, nije nikakvo čudo što je kino publika dosta nezadovoljna i na adresu naših uvoznika upućuje svakakve primjedbe. Ipak je pomalo čudno da se filmovi koji su proglašeni najboljim na festivalima održanim zadnjih barem dvije godine još uvijek ne pojavljuju u našim kinima. Sasvim je onda opravdano, kad se kaže da smo u zaostatku za filmskim životom u svijetu.

Svega jedan domaći film predstavljat će u decembru domaću produkciju i to »Prvi građanin male varoši«, u kojem je scenarista i režiser Puriša Đorđević nastojao da prikaže život jedne naše savremene palanke. Glavne uloge u filmu tumače Rade Marković, Jelena Jovanović-Zigon, Ljuba Tadić i Mija Aleksić.

Pokojnog Garyja Coopera ćemo još jednom vidjeti u američkom filmu iz pomorskog života »Olupina broda Mary Deare, skupa s junakom »Ben Hur« Charltonom Hustonom. Drugi američki film koji je na programu je melodrama Jeana Negulesca »Najbolje od svega«, u kojem ćemo se susresti s Stephenom Boyd, Susy Parker, Jeanom Crawford i Louisom Jourdanom (sjećamo ga se iz »Gigi«). Nema sumnje da će najveći komercijalni uspjeh postići film »Tarzanova borba za život«, u kojem Tarzan pomaže prodiranje civilizacije u afričku džunglu. Tarzana ovog puta igra Gordon Scot.

Dobar dio decembarskog programa kina »Tesla« zauzimat će sovjetski film u tri dijela »Uzorana ledina«, koji je snimljen po poznatom romanu Mihaila Solohova. Film je režirao Aleksandar Ivanov. Još je na programu i sovjetski film »Foma Gardjejev«,

raden prema pripovijetci Maksima Gorkog.

Nesumnjiv je komercijalni uspjeh i talijanskog historijskog superspektakla »Davida i Golijata«, koji je dobrim dijelom snimljen u Jugoslaviji i u kojem uz Orsona Welsa i Eleonoru Rossini-Drago jednu od glavnih uloga tumači i naš Ivica Pajcer. Dva talijanska dokumentarna filma, koji će se prikazivati, bit će svakako korisno pogledati. To su »Kineski zid«, prvi film kojeg je u NR Kini snimila jedna filmska ekipa sa Zapada i »Zelena magija«, film koji prikazuje putovanje jedne naučne ekspedicije od Bahiskih otoka do Anda. Mogu se pretpostaviti i izvjesne vrijednosti socijalno-kriminalnog filma »Istražni sudija«, kojeg su Talijani snimili u koprodukciji sa Španjolcima. Režirao ga je Luigi Zampi, a igraju sve sama poznata imena kao Jose Suarez, Francois Perrier, Jacqueline Sardard, Massimo Serato, Maurizio Arena i Claudia Cardinale.

Pregled decembarskog programa završavamo istočnonjemačkim fantastičnim filmom »Planeta smrti«.

Poslovanje trgovačke mreže uz Dan Republike

Na osnovu prethodnog dogovora s organima NO-a šibenske općine, Trgovinska komora kotara i Zanatsko-komunalna komora kotara donijele su zaključak o radnom vremenu u trgovačkim i zanatskim radnjama povodom Dana Republike.

Prodavaonice kruhom i pecivom bit će zatvorene u srijedu 29. XI, dok će u četvrtak 30. XI poslovat centralna prodavaonica u zgradi ex Sare, od 6—10 sati.

Prodavaonice mlijekom bit će otvorene u srijedu i četvrtak od 6—9 sati, a prodavaonice mesom u oba praznička dana neće poslovati.

Tržnica i ribarnica radit će samo u četvrtak od 6—9 sati, a prodavaonice živežnim namirnicama bit će zatvorene u srijedu, dok će u četvrtak poslovati samo prodavaonica na Pazaru (poslov. Bumba) od 7.30—13 sati. Prodavaonice voćem i povrćem neće biti otvorene u srijedu, a u četvrtak će poslovati od 7—11 dvije prodavaonice na Pazaru, te po jedna na Baldekinu, Gradi i Obali (kod sv. Nikole).

Prodavaonice industrijskom robom bit će zatvorene 29. i 30. ovog mjeseca.

Brijačko - frizerske radnje neće poslovati oba praznička dana, dok će ostale zanatske radnje također biti zatvorene.

— ZA USPOMENU, JER TKO ZNA KAD ĆEMO SE PONOVO SASTATI!

Druga savezna nogometna liga

„Šibenik“ je zakazao Sport

„Željezničar“ - „Šibenik“ 3:0 (1:0)

Igrano u Sarajevu, Gledalaca 5000. Strijelci: Duspara, Osim, i Turčinhodžić. Sudac Zečević iz Beograda.

»Željezničar«: Radović, Staka, Kranjc, Kapidžić I, Kulović, Kokot, Duspara, Kapidžić II, Smajlović, Osim, Azabagić (Turčinhodžić).

»Šibenik«: Rančić, Cvitanović, Iljadica, Marenci (Friganović) Sangulin, Zaja, Stošić, Miljević, Nadoveza, Orošnjak, Zambata.

Bio je to vrlo uzbudljiv i zanimljiv susret, koji je na igralište privukao velik broj gledalaca. Za to je bilo više razloga. Pobjeda je domaćima trebala osigurati mirniji nastavak u proljetnom dijelu prvenstva, dok bi nerješeno rezultatom gostima dobro došlo u borbi za sredinu tablice. »Šibenik« je redovno dosad odnosio bodove Sarajlijama i zato je nedjeljni susret i sa tog stanovišta bio interesantan. Međutim, ovoga puta domaći su bili za klasu bolji. Imali su gotovo stalnu terensku premoć, koju su realizirali sa tri zgoditka. Omjer je mogao biti i veći da se na vratima Šibenčana nije nalazio veoma sigurni Rančić, koji je u nekoliko navrata spasio sigurne zgoditke. To osobito vrijedi za drugi dio prvog poluvremena, kada su domaći uglavnom igrali pred vratima »Šibenika«. Najzreliju priliku imao je Nadoveza u 8. minuti, ali je vratar Radović uspješno intervenirao. Pobjedi Sarajlija nema prigovo-

ra, jer je izborna u boljoj i tehnički dotjeranijoj igri. »Šibenik« je samo na momente vršio protunapade koji nisu predstavljali opasnost po domaća vrata. Osobito uzbudljive situacije dešavale su se pred vratima »Šibenika«, tako da je obrana imala pune ruke posla, i uratoč nepovoljnom ishodu, ona je to prilično dobro obavljala.

Kod »Šibenika« vrijedno je osim sigurnog Rančića, spomenuti Cvitanovića i Sangulina, a kod domaćih su se sviđjeli Duspara, Osim i oba Kapidžića.

REZULTATI XIII KOLA

Lokomotiva — Proleter 3:3, Trešnjevka — Varteks 4:0, Karlovac — Čelik 1:0, Split — Maribor 0:2, Sloboda — Borovo 3:1, Željezničar — Šibenik 3:0.

TABLICA

Sloboda	13	8	3	2	32:15	19
Željezničar	13	8	2	3	32:10	18
Trešnjevka	13	5	6	2	30:16	16
Karlovac	13	6	3	4	24:22	15
Split	13	4	5	4	18:16	13
Čelik	13	6	1	6	17:17	13
Maribor	13	5	3	5	15:22	13
Šibenik	13	6	1	6	16:28	13
Proleter	13	3	5	5	25:28	11
Varteks	13	3	4	6	16:26	10
Borovo	13	2	4	7	17:28	8
Lokomotiva	13	2	3	8	17:30	7

NOGOMETNI PODSAVEZ ŠIBENIK

O B A V I J E S T

Na sjednici upravnog odbora NSH, koja je održana u Zagrebu 20. o. m., na dnevnom redu nalazilo se formiranje republičke nogometne lige. Tom prilikom predložene su tri varijante. Prva varijanta predlaže se jedinstvena republička liga, druga predviđa dvije republičke lige: sjeverna i južna, dok treća varijanta predviđa osnivanje tri grupe od kojih bi jednu grupu sačinjavali klubovi sa područja nogometnih podsaveza Split, Šibenik, Zadar i eventualno Gospić.

Učešće u republičkoj ligi je uvjetno bez obzira koju će varijantu prihvatiti godišnja skupština NSH u siječnju 1962. godine. Da bi postao član republičke lige klub treba obavezno ispuniti ove uvjete:

a) da ima travnato igralište uređeno tako, da igrači budu odvojeni ogralom od igrališta i da na igralištu postoje svlačionice koje zadovoljavaju u higijenskom pogledu,

b) da ima omladinsku ekipu koja se mora obavezno takmičiti,

c) da u pogledu finansijskih izdataka posjeduje garanciju svoje komune.

Ukoliko dode do jedinstvene republičke lige, ova bi brojila 14 do 16 klubova, u ukoliko se usvoji prijedlog postojanja lige po grupama, onda bi od njih sačinjavala po 12 klubova. Dok načelno ne bude riješeno pitanje broja republičkih liga, dotle neće biti poznato na koji se način i od kojih klubova liga odnosno lige imaju formirati.

»SIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Uredništvo: Šibenik — Ulica

Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62

Direktor: Marko Jurković

Glavni i odgovorni urednik:

NIKOLA BEGO

Uređuje redakcijski kolegij

Tekući račun: Komunalna banka Šibenik broj 435-70-1-7

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 300,

za pola godina 600,

godinu 1200 Din

Tisak: »Štampa« - Šibenik

Sudac Zečević učinio je nekoliko manjih grešaka.

„Došk“ je prvak

POLET — DOŠK 1:3 (0:1)

U zaostaloj prvenstvenom susretu koji je odigran u Šibeniku između Došk-a i »Poleta« iz Zablaca pobjedio je Došk sa 3:1. Zgoditke su postigli Nakić i Živković za »Došk-a«, a Ožegović (autogol) za »Poleta«. Pred oko 200 gledalaca sudio je Bolanča.

Nakon zrelije i tehnički bolje, ali ne i terenski premoćnije igre Došk je zaslužen pobjeđio ekipu »Poleta« i na taj način osvojio naslov jesenskog prvaka šibenskog podsaveza. Brzopletna na-

vala »Poleta« nije bila u stanju realizirati stopostotne šanse, naročito u početku drugog poluvremena. Najbolji na terenu bio je Živković (»Polet«).

TABLICA

Došk	7	6	0	1	17:9	12
Rudar	7	5	1	1	24:10	11
Dinara	7	5	0	2	22:12	10
Polet	7	4	0	3	15:20	8
Metalac	7	2	1	4	14:19	5
Aluminij	7	1	2	4	11:16	4
TLM	7	1	1	5	9:14	3
Požar	7	1	1	5	11:23	3
Šibenik II	5	4	0	1	19:7	8

O B A V I J E S T

Prodavaonica broj 19 (mikrorejon Baldekin) poduzeća »ISHRANE«, pored u redovno radno vrijeme, posluje subotom poslije podne od 16 do 20, a nedjeljom od 7 do 11 sati.

Prodavaonica broj 11 — delikatese — (ex Denko), pored u redovno radno vrijeme, posluje subotom poslije podne od 16 do 20, a nedjeljom od 7 do 11 sati.

Prodavaonica broj 15 (ex činovnička zadruga) od 1. decembra o. g. više neće poslovati kao do sada »non stop«, već d v o k r a t n o od 7.30 do 12 prije podne i od 16.30 do 19 sati poslije podne.

Prodavaonica broj 4 non stop — (ex Sare) poslovat će i nadalje »non stop« samo u radne dane, i to od 6 do 20 sati.

Prodavaonica broj 7 (ex Višić) poslovat će non-stop svakog radnog dana i nedjeljom od 6—20 sati.

Ovo p o s e b n o radno vrijeme predviđeno je radi što pogodnije opskrbe potrošača.

Uprava poduzeća
»ISHRANE« Šibenik

KOMUNALNA BANKA ŠIBENIK, RASPISUJE

NATJEČAJ

za radno mjesto SEKRETARA (ŠEFA SLUŽBE OPĆIH POSLOVA)

Plaća po pravilniku o osobnim dohocima.

Uslovi: Pravni fakultet s odgovarajućom praksom iz rada privrednih organizacija.

BOKSITNI RUDNICI DRNIŠ

Radnim kolektivima, te narodu šibenskog kotara

čestitaju

DAN REPUBLIKE

Tvornica vijaka Knin

Radnim kolektivima, te narodu šibenskog kotara

čestita

DAN REPUBLIKE

Narodni odbor općine Oklaj

Radnim kolektivima i ustanovama, te narodu oklajske općine

čestita

DAN REPUBLIKE

Gradska klaonica Šibenik

Svim radnim ljudima šibenske općine

čestita

DAN REPUBLIKE

„KORNAT“ TRGOVAČKO PODUZEĆE ŠIBENIK

Poslovnim prijateljima i radnom narodu kotara

čestita

29. novembra — DAN REPUBLIKE

TRGOVAČKO PODUZEĆE „TEHNOMATERIJAL“ ŠIBENIK

Poslovnim prijateljima i radnom narodu kotara

čestita

DAN REPUBLIKE

Uprava za javnu čistoću »ČISTOČA« ŠIBENIK

Svim radnim ljudima šibenske općine

čestita

DAN REPUBLIKE

NARODNI ODBOR OPĆINE KNIN

Radnim kolektivima i ustanovama, te narodu kninske općine

čestita

29. novembra — DAN REPUBLIKE

Rudnici mrkog ugljena Siverić

Svim radnim kolektivima, te narodu šibenskog kotara

čestitaju

29. novembra — DAN REPUBLIKE

TRGOVINSKA KOMORA KOTARA ŠIBENIK

Svim privrednim organizacijama i radnom narodu šibenskog kotara

čestita

29. novembra — PRAZNIK REPUBLIKE

Narodni odbor općine Kistanje

Radnim kolektivima i ustanovama, te narodu kistanjske općine

čestita

29. novembra — PRAZNIK REPUBLIKE

Narodni odbor općine Drniš

Svim radnim kolektivima i ustanovama, te narodu drniške općine

čestita

29. novembra — DAN REPUBLIKE

GRAĐEVNO PODUZEĆE „UDARNIK“ DRNIŠ

Svim radnim kolektivima i narodu šibenskog kotara

čestita

29. novembra — DAN REPUBLIKE